

**SPECIAL:
MAGICIANUL ȘI
MOȘ CRĂCIUN**

R. Chiruță i-a intervievat pe actorii Marian Râlea și Florin Busuioc. A aflat de la aceștia cum au devenit atât de populari în rîndul copiilor.

CITIȚI INTERVIURILE DIN » PAGINILE 8-9

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂȚA » EDIȚIA DE OLTENIA » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

NR. 34 (108) » 23 decembrie 2006 – 5 ianuarie 2007 » Supliment săptămînal gratuit realizat de Editura Polirom și „Gazeta de Sud” » supliment@polirom.ro

**CIRCUL
NOSTRU...**

**RAPORT PENTRU
SUPRAVIEȚUITORI**

Lucian Dan Teodorovici

Raportul Comisiei Tismăneanu nu se potrivește, vorba unor șefi de partide de veche ori de nouă opoziție, României...

ÎN » PAGINA 2

EDIȚIA 2006

Cei mai buni dintre cei buni

© ION BARBU

MIHAELA MICHAILOV
TEATRU ÎN » PAGINA 14

MATEI BEJENARU
ARTE VIZUALE ÎN » PAGINA 15

RETROSPECTIVE

IULIA BLAGA
FILM ÎN » PAGINA 13

„SUPLIMENTUL” UREAZĂ COLABORATORILOR ȘI CITITORILOR „SĂRBĂTORI FERICITE!”

Următorul număr al revistei va apărea sîmbătă, 6 ianuarie 2007

DE LA BALCON

Horia-Roman Patapievici în „Evenimentul Zilei” (21 decembrie 2006): „Ceea ce s-a petrecut în Parlamentul României cu ocazia condamnării oficiale a comunismului, la instigarea nerușinată a partidului cu nume care ar trebui interzis, pentru că dezonoarează numele de România Mare, nu a fost doar un act huliganic, care a bruiat solemnitatea momentului, ci și un complot reușit, care a demascat definitiv cîrdășiile parlamentare. (...) Această mascaradă cu iz penal nu ar fi putut avea loc dacă senatorul Nicolae Văcăroiu (...) nu și-ar fi oferit complicitatea”.

Mircea Mihăieș povestește în „Evenimentul Zilei” (20 decembrie 2006): „scena balconului”: „Primul a reacționat Horia, era cel mai aproape de ușă, i-a întrebat cu ce drept pătrund ei într-o lojă deja ocupată. C.V. Tudor (...) i s-a adresat lui Horia cu «măi, limbricule» și ne-a spus că ne aruncă pe toți de la balcon. A avut o ieșire absolut respingătoare față de deținutul politici: «Ce pușcărie politică? V-a arestat miliția, erați infractori.»”

Raport pentru supraviețuitori

Raportul Comisiei Tismăneanu nu se potrivește, vorba unor șefi de partid de veche ori de nouă opoziție, României. Nu era nici locul, nici momentul. Eventual, trebuia să mai așteptăm vreo șaptesprezece ani, iar după-ai, cine știe, poate ar fi fost locul și momentul. Acum, cert, nu. Nu într-o Românie în care nu doar partidele, dar și presa, în mare parte, se străduiește să scoată din orice, fie ea și o reușită absolută (nu spun neapărat că e cazul raportului, de fapt aici nici nu se poate vorbi în termeni de reușită sau nereușită), numai părțile negative.

Am citit și ascultat, aproape jenat, multe dintre comentariile ulterioare mesajului prezidențial din Parlament. Iar a doua zi, am avut parte de comentarii ale prietenilor, care constatau că „și ei au fost naivi să se emoționeze în momentul emiterii mesajului, dar noroc că au înțeles, mai apoi, cum stă treaba”. Iar treaba, în opinia multora, stă așa: comisia Tismăneanu a fost una „amatoare”, raportul e prost, n-are legătură cu realitatea, e o mistificare colosală, n-are baze științifice etc. Mai mult, Vladimir Tismăneanu și-a acuzat în raport propriul tată – iar asta, nu-i așa?, e o practică stalinistă. Acum, dacă raportul nu ar fi cuprins și numele tatălui lui Vladimir Tismăneanu, cu siguranță că aceeași care-l critica acum ar fi sărit și mai sus, probabil, urlând că lacuna do-

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Lucian Dan TEODOROVICI

vedește, de asemenea, că a fost vorba de o comisie subiectivă, neprofesionistă etc.

Nimeni sau aproape nimeni nu mai are timp să se gîndească la valoarea uriașă, din punct de vedere moral, a mesajului prezidențial din parlament. Nimeni sau aproape nimeni nu pare să observe că, în acel circ ordinar creat de Vadim Tudor și acoliții, statul român a făcut un gest care n-are legătură cu vreun raport, cu valoarea lui „științifică”, cu membrii comisiei care l-au ticluit. Statul român, *aceiași, chiar dacă diferit,*

» Mesajul prezidențial este, în felul acesta, covârșitor de important: el se constituie, în fine, într-o bază de la care poate începe iertarea. Statul român avea nevoie de iertare, iar cetățenii lui, o parte tristă, încă însemnată a lor, pot, în fine, să i-o acorde.

și-a cerut scuze față de cetățenii săi pe care, într-o perioadă cumplită, i-a umilit, i-a ținut în suferință, de care și-a bătut joc. Asta era esența unui mesaj prezidențial care, indiferent de numele președintelui, face onoare statului și oferă o extrem de tirzie, dar încă binevenită pentru mulți, reparație morală.

Mesajul prezidențial este, în felul acesta, covârșitor de important: el se constituie, în fine, într-o bază de la care poate începe iertarea. Statul român avea nevoie de iertare, iar cetățenii lui, o parte tristă, încă însemnată a lor, pot, în fine, să i-o acorde. În rest, începînd cu violența odioasă a peremiștilor din parlament și continuînd cu iresponsabilitatea cronică a unor așa-zii analiști politici, incapabili să măsoare evenimentul în anvergura lui, și nu în gradul de ură pe care-l manifestă față de actualul președinte, aproape că nu mai contează. Prin respingerea categorică și ireversibilă a valorii documentului, contestării nu fac decît să confirme că, înrobiți de adversitatea lor, și-au pierdut total capacitatea de analiză. Și, mai ales, să ateste, într-adevăr, că ierta-

rea nu numai că nu e ușor de obținut, dar e uneori foarte dificil de cerut. Deși cred că, față de majoritatea contestatelor acestuia mesaj prezidențial, statul român nici n-ar fi avut prea multe motive să-și ceară scuze.

Revin, în final, la observația de la început: poate că într-adevăr nu era nici momentul, nici locul. Dar spun asta numai referindu-mă la reacțiile publice ale unora. Pentru că altfel, pentru mulți dintre cei care nu au astăzi forța de a sta în emisiuni de televiziune cu vreun laptop în față și a comenta detașat și „superior”, mesajul de luni reprezintă, într-adevăr, unul dintre momentele emoționante ale vieții, un moment atît de așteptat și, în fine, liniștor. La rîndu-mi, imaginîndu-mă – cu imensa dificultate și cu tot atîta respect – în locul multora dintre cei pe care comunismul i-a frînt, în diverse forme, am fost emoționat. Iar emoția mea, a unui om care a prins doar 15 ani de comunism, a fost definită, extraordinar, printr-un cuvînt care i-a aparținut unuia dintre marii nedreptăți ai istoriei române, anume Regele Mihai I: „Condannarea oficială a comunismului mă face să cred că l-am supraviețuit”. Nu știu cît de semnificativă le pare unora o asemenea remarcă. Pe mine însă m-a făcut, chiar și acum, să mi înțeleg ceva din ceea ce a însemnat comunismul românesc.

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL APARE ÎN AUSTRIA, FRANȚA ȘI SLOVENIA ÎN 2007

Romanul *Trimisul nostru special* de Florin Lăzărescu, cîștigătorul locului al II-lea la Premiul pentru Literatură Est-Europeană, publicat de Polirom în 2005, va fi publicat anul viitor la trei edituri europene din Austria, Franța și Slovenia.

Trimisul nostru special a obținut locului al II-lea la Premiul pentru Literatură Est-Europeană după mai multe etape de selecție la nivel național și regional. Dintr-un total de aproximativ 500 de apariții editoriale selectate de jurile naționale din cele zece țări participante, au fost nominalizate 20 de titluri. Romanul va fi publicat anul viitor de Editura Wieser în limbile germană și română, într-o colecție intitulată „EditionZwei”, ce cuprinde volume bilingve. De asemenea, Polirom a mai încheiat contracte de editare cu Modrijan (Slovenia) și Editions des Syrtes (Franța). Modrijan va edita *Trimisul nostru special*, ca și în cazul Editurii Wieser, bilingv, în română și slovenă în cadrul programului „EU-27”. Acesta constă în publicarea a 27 de volume bilingve ale unor autori din țările europene. Slove-

nia va asigura președinția Uniunii Europene în 2008. Editions des Syrtes există din 1999 și este specializată în literatura rusă și din țările din Europa Centrală. Anul acesta, a editat volumul autoarei bulgare Theodora Dimova, care a obținut locul I la Premiul pentru Literatură Est-Europeană. Printre autorii publicați se mai numără: Boris Pasternak, Marina Tsvetaeva, Cînghiz Aitmatov și Vladimir Volkoff. În ianuarie 2007 va publica *Ultima noapte de dragoste, înția noapte de război*, cunoscutul roman al lui Camil Petrescu.

„Cred că cel mai important lucru pe care l-am cîștigat cu premiul acesta (pentru Literatură Est-Europeană – n.r.) este că o să mi se acorde mai multă atenție în România. Cartea a apărut în 2005, s-a scris despre ea vreo două-trei luni, a avut o presă foarte bună, a figurat în top 10 al anului 2005 la cărțile de literatură, iar apoi a fost tăcere. Dar din momentul în care am luat acest premiu, mulți oameni au fost brusc interesați de carte, ceea ce-i un lucru foarte bun”, a declarat Florin Lăzărescu.

RUBRICI NOI ÎN „SUPLIMENTUL DE CULTURĂ”

Daniel Cristea-Enache va susține o rubrică de publicistică – „BUCUREȘTI, FAR WEST”. „Integrare și dezintegrare” este titlul primului text publicat de cunoscutul critic literar în „Suplimentul de cultură” în ediția din 6 ianuarie 2007. „Integrarea în Uniunea Europeană nu va însemna nicicum o

dezintegrare a românismului, o distrugere a specificului, o pierdere a identității, ci dezintegrarea unui tip de autohtonism, a unor anumite componente din specificul național. Vor fi limitate impostura și șmecheria unsuroasă, va scădea numărul „descurcăreților” și al artiștilor infracțiunii. Vor conta tot mai mult cît și cum muncești, felul în care vorbești, ideile pe care le pui în mișcare”, scrie Daniel Cristea-Enache.

© foto Ion Barbu

„VERBA WOLAND” se va numi rubrica jucăușă ținută de Ruxandra Cesereanu, pornind de la ciudățeniile de viață pînă la fapte de literatură interpretate extravagant. „Titlul rubricii nu intenționează să generalizeze ori să atace chestiuni sata-

niste, demonice etc., chiar dacă personajul Woland, diavolul-șef din romanul *Maestrul și Margareta* de Mihail Bulgakov, își va băga coada din cînd în cînd”, declară autoarea. Cum romanul cu pricina este romanul favorit al Ruxandrei Cesereanu, firește că rubrica va purta amprenta histro-nică a magistrului Mihail Afanasievici Bulgakov!

SUPLIMENTUL LUI JUP

„PE ÎNDEPARTATA PLANETĂ A BRABILOR

CulTop Mini Top

„Suplimentul de cultură” a realizat și în acest an o retrospectivă a celor mai importante evenimente culturale reflectate în 2006. Pe care o puteți citi începând cu pagina 5. Am solicitat cititorva dintre membrii echipei „de actualitate” un top personal al întâmplărilor din anul pe care tocmai îl încheiem.

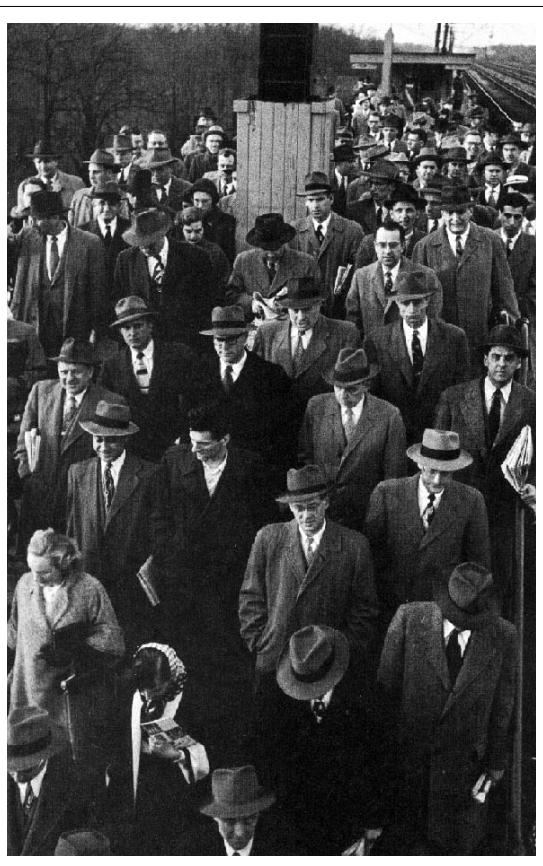
EDITORI, BANI, MINISTRU

George Onofrei

1. „Cherela” din jurul Tîrgului de Carte „Bookfest”. Orgoliile din lumea editorială au ieșit la iveală cu această ocazie mai mult decît în oricare altă situație. Tot în acest an, Asociația Editorilor din România (AER) a mai pierdut dintre membri în favoarea recent-constituitei Federații a Editorilor și Difuzorilor de Carte din România. Cu un nou șef, în persoana lui Grigore Arsene, AER încearcă acum reconcilierea cu Ministerul Culturii și Cultelor și cu celelalte asociații de profil. Primele rezultate le vom vedea însă în 2007.

2. Acest an a fost cel mai prost în privința finanțării culturii scrise. Marile edituri din România au refuzat la final de an banii destinați proiectelor editoriale de la Administrația Fondului Cultural Național. Motivația a fost una de bun-simț – procedurile impuse de AFCN sînt extrem de greoaie, iar sumele ridicole de mici: circa 8 milioane de lei vechi pe titlu, în unele cazuri. Dincolo de celebrul „Apel pentru salvarea culturii vii”, lansat de „Contemporanul” și ironizat de cea mai mare parte a presei din cauza tonului și tipului de argumentație folosite, problema finanțării cărții rămîne una fundamentală.

3. Prestația ministrului Culturii, Adrian Iorgulescu. Domnia sa rămîne exemplul tipic de formă fără fond. A dus mai departe, ce-i drept, reforma instituțiilor culturale. Doar că aceasta fusese gîndită de Mona Muscă și echipa sa înainte. Faptul că anul viitor Sibiu va fi capitală culturală Europeană îi va da ocazia să-și arate adevărata măsură a priceperii sale.

Apoteoza după Iorgulescu

Anca Baraboi

» Bienala Internațională de Artă Contemporană „Periferic” de la Iași, organizată de Asociația Culturală Vector. Ediția de anul acesta a confirmat faptul că „Perifericul” este cel mai important eveniment de acest gen din România. Păcat că nu se bucură de susținerea autorităților locale și promovarea cuvenite.

» Anul cultural 2006 s-ar fi putut încheia apoteotic. Mulțumim pe această cale ministrului Culturii și Cultelor Adrian Iorgulescu pentru că a hotărât să își retragă poeziile din cadrul recitalului „Cuvinte de suflet”. Fanii nu trebuie să dispare însă. Pot citi în continuare articolele ministrului la adresa www.cultura.ro.

Patru filme pentru locul I

Elena Vlădăreanu

1. *Cum mi-am petrecut sfîrșitul lumii*. A fost sau n-a fost?, *Hirtia va fi albastră și Ryna*. Diferite, fiecare interesant în felul lui, chiar dacă primul și ultimul le-au provocat criticilor de film mai mult strîmbături din nas decît aplauze. Eu zic că toate

patru merită amintite în topul evenimentelor anului 2006.

2. Ecoul proiectului „Romania. Kiss me” în Statele Unite ale Americii, mai precis în paginile „The New York Times”.

3. Traducerea lui Orhan Pamuk în limba română. Sper ca toți cei care s-au infuriat la anunțul Nobelului pentru literatură, spunînd: „Vai, Pamuk nu merita, e politică doar” să citească *Mă numesc Roșu*, indiscutabil una dintre cele mai frumoase cărți ale ultimilor ani.

ROMÂNII E DEȘTEPȚI

Radu Pavel GHEO

Limbile imperialiste (II)

Cum spuneam săptămîna trecută, de ceva vreme prin cercurile culturale europene se bombăne serios – mai ales dinspre lumea francofonă – împotriva imperialismului limbii engleze. Iar fenomenul e în egală măsură politic, cultural și economic. Politic, fiindcă a apărut pe fondul unui stingism filo-comunist al cărui nucleu de iradiere e de găsit tot în Franța, țara unde mari intelectuali s-au raliat necondiționat idealurilor sovietice.

Engleza a ajuns să fie criticată și ca semn al extinderii puterii economice a Americii, deși caracterul său de *lingua franca* a fost determinat mai degrabă de simplitatea ei, de ușurința cu care poate fi învățată, și mai puțin de caracterul imperialist al Statelor Unite. Iar americanii nu sînt singurii oameni de afaceri care își extind firmele pe tot globul, înghițind alte economii, mai mici și mai localiste. O fac și germanii, și japonezii, și francezii – doar că atunci nu mai vorbește nimeni despre imperialism și globalizare, ci despre investiții, sprijin și crearea de noi locuri de muncă.

În fine, aspectul cultural al problemei e cel mai delicat, dar și cel mai lămuritor. De obicei, limba engleză e asociată cu americanismul, cu americanitatea și cu „păcatele” Americii. Doar că engleza e de fapt limba oficială a Marii Britanii și a fostelor sale colonii (adică și a Statelor Unite). Cît timp e limbă oficială în Australia, Canada, Noua Zeelandă și Marea Britanie, cît timp e vorbită pe larg în India și în țări africane, trebuie să fie foarte pornit împotriva „americanizării” și „globalizării” ca să acuzi engleza de imperialism, prin asociere abuzivă cu economia sau politica SUA.

Se mai deplînge azi și faptul că pretutindeni în lume piața traducerilor este invadată de romane venite din spațiul anglofon. Am auzit destulă lume (bună) care deplîngea invazia de autori americani mediocri pe o piață în care autorii europeni de valoare nu se mai vîd. În subtext se sugerează că asta e tot ce ne poate aduce limba engleză. Criticii literaturii de limbă engleză (care nu e chiar toată adusă de peste ocean) ignoră numărul extraordinar de mare de scriitori americani foarte valoroși, inepuizabilul rezervor de scriitori britanici foarte valoroși, pre-

» Se mai deplînge azi și faptul că pretutindeni în lume piața traducerilor este invadată de romane venite din spațiul anglofon. Am auzit destulă lume (bună) care deplîngea invazia de autori americani mediocri pe o piață în care autorii europeni de valoare nu se mai vîd.

cum și nenumărații autori din Africa sau Asia, care scriu de obicei tot în limba asta imperialistă. Ca să iau un exemplu banal, șapte din ultimii cincisprezece laureați ai Premiului Nobel pentru literatură și-au scris opera în limba engleză. A doua limbă în acest clasament e germana, cu doi (2) autori.

Dar toate aceste nemulțumiri de ordin lingvistic țin în primul rînd de impunerea unei noi puteri politice, economice și – asta e! – culturale. Nu-i de mirare că Franța e la ora actuală cel mai puternic bastion al antiamericanismului în Europa. Iar în ceea ce privește strict „imperialismul” englezei (citește „al americanei”), lucrurile stau foarte simplu. Doar gîndiți-vă: care a fost *lingua franca* anterioară englezei? Ce limbă vorbeau ofițerii ruși, boierii români din secolele 19-20, nobilii rafinați de la mai toate curțile? Franceza, *bien sûr!*

Francofonia e un exemplu excelent, ce ilustrează încercarea de a recupera din terenul pierdut și de a mai păstra un lustru din gloria trecută. Francofonia este umbrela ce adună sub ea colonizații altei limbi. Deși se vrea o replică la imperialismul englezei, nu prezintă decît o versiune mai rîzătoare a ei, fiindcă pretinde același lucru: primatul francezei și subordonarea limbii naționale a francofonilor. Fără nici un fel de reciprocitate. Nu e un gest de generozitate, ci unul de orgoliu. Pe francezi nu îi deranjează imperialismul limbii în sine, ci faptul că alții, nu ei, sînt de-acum imperialiști.

Ei, asta e. Vorba cuiva: Pardon, scuzați, bonsoar! Alivoar. *Times change, people change*. Și limbile odată cu ei.

PIUNEZE

Cezar AVRAMESCU

Retrospective

Există un obicei consacrat ca la sfârșitul unui an să se evidențieze evenimentele cele mai semnificative ale anului care a plecat. Și „Suplimentul” și-a propus acest lucru, dar, fiind un supliment cultural, e normal să se refere la evenimentele culturale. Sînt sigur că, date fiind competența și profesionalismul colaboratorilor „Suplimentului”, aceștia o vor face mult mai bine și mai complet decît aș fi făcut-o eu. Așa că mie nu-mi rămîne decît să mă refer la evenimentele cele mai piunezabile.

Fără îndoială, unul dintre elementele cele mai piunezabile este cooptarea mea în colectivul redacțional al revistei. Pun această onoare ce mi s-a făcut pe seama tinereții mele, căci altă justificare nu văd. Interesant este faptul că și după acest trist eveniment, „Suplimentul” continuă să fie apreciat.

În zilele și stîngacele mele Piuneze, i-am criticat de multe ori pe politicienii noștri; dar am simțit nevoia să vorbesc și despre oameni inteligenți, de valoare. Așa că am dedicat cîteva Piuneze unor file din istoria matematicii.

În urma criticilor mele acide, unii oameni politici au recunoscut nevoia de cultură; dar cu măsură. Căci așa cum s-a spus în timpul mineriadelor, „consumul excesiv de cultură dăunează grav sănătății”. Și așa este; uitați-vă la parlamentari; nu vedeți ce sănătoși arată? Unii s-au convins însă că e necesar să ai ceva în cap. Așa cum ne spune, de fapt, și vechiul proverb: „Unde nu-i cap, faci operație la picioare la Bordeaux”.

Tirgul de carte recent a fost un real succes, accentuat și de faptul că Ion Iliescu n-a mai scris nici o carte. Iar urmașul său Bănescu s-a mîrginit la cele două versuri geniale: „Adriane nici nu știi/ Cît de mic ai să devii”.

O veste cutremurătoare este aceea că Vanghelie citește „almanah”. Gigi Becali pregătește o teză de doctorat în psihiatrie cu tema „Efectul somnifer al lecturilor”. Dar succesul mondial planetar al anului îl constituie publicarea poveștii de iubire dintre Monica și Irinel. Toate cele trei volume au fost primite cu entuziasm, deși ultimele două n-au fost scrise încă. Primul volum se intitulează *Iubire și caviar*. Al doilea *Căsnicie în Rolls Royce*, iar al treilea, probabil, *Divorț în stil dimbovițean*.

La TV au început să apară emisiuni cu adevărat interesante, ca de pildă cea a lui Liiceanu și Pleșu. Însă multă lume spune despre chestiunile pe care le prezintă ei că nu sînt atît de profunde precum cele ale Oanei Zăvoranu și Bahmuțeanăci.

La Craiova s-a construit un moment de arhitectură nepieritor; o fințină știnoasă, cîntătoare și luminoasă de cel mai perfect gust imaginabil. Dincolo de toate ironiile posibile, salutăm redescoperirea de către mulți a plăcerii de a citi. E adevărat că unele edituri au publicat literatură de valoare. De o certă valoare sînt recentele studii despre comunism și ale perioadei ulterioare. Mă bucură faptul că la Biblioteca Aman din Craiova vin mulți tineri. După cum mă emoționează bătrînul de la azil, care vine în fiecare dimineață devreme, cu mult înainte de a se deschide biblioteca. Fără îndoială, cultura nu se rezumă numai la literatură. Muzica clasică are și ea o importanță majoră. Deși tinereții n-o apreciază așa cum trebuie, pe cînd vacile dau mai mult lapte dacă ascultă muzică de Mozart.

Presupunînd, prin reducere la absurd, că vor veni vremuri mai bune, nu ne rămîne decît să ne urăm reciproc LA MULȚI ANI! Și la cît mai multe „Suplimente”!

PROMOȚIA DE AUR A TEATRULUI ROMÂNESC SĂRBĂTORITĂ LA CRAIOVA

Știați că există o promoție de aur și în teatru, nu numai în fotbal?

Pentru milioane de români, Victor Rebengiuc, Mircea Albulescu, Amza Pellea, Lucian Pintilie sau Vlad Mugur sînt la fel de cunoscuți ca și Gheorghe Hagi, Gică Popescu, Ilie Dumitrescu, Miodrag Belodedici sau Dan Petrescu! Poate că unii vor fi deranjați ca actori sau regizori de talia celor enumerați să fie prezențați astfel, dar în vremurile democrației statistice notorieta se compară. În fond, aristocrația scenei românești bate dincolo de vuietul arenei unde 22 de bărbați aleargă în chiloți pe un petec de iarbă verde. Cînd nu e gazon artificial...

Nicolae Coande

Promoția de aur a teatrului românesc a fost sărbătorită luni, 18 decembrie, la Craiova, în orașul în care a venit acum 50 de ani să demonstreze ceea ce a învîțat-o un remarcabil colectiv de profesori: Aura Buzescu, Nicolae Bălățeanu, Moni Ghelerter, Beate Fredanov, Dina Cocea, Vlad Mugur, Ion Cojar, Vlad Giurghesu, Sorana Coroamă, Horia Popescu, George Dem. Loghin, Ana Barcan, Mihai Popescu.

Strigarea catalogului a fost făcută de „monitorul” Mircea Iorgu Albulescu, care,

cu vocea-i de stentor, a reușit să anime o seară unde 11 „coechipieri” au reînviat creații trecute, niciodată apuse, intrate deja în legenda vie a teatrului românesc. La apel a răspuns, din păcate, un procent destul de redus din promoția care intra pe porțile de aur ale teatrului românesc în anul de grație 1956: Victor Rebengiuc, Dumitru Rucăreanu, Sanda Toma, Valeriu Arnăuțoiu, Victor Odillo Cimbru, Ion Săsăran, Coca Valeria Matei, Nicolae Praidă, Dan Puican și Eugen Todoran.

Fiecare dintre cei prezenți pe scena „Amza Pellea” a Teatrului Național „Marin Sorescu” a ținut să rememoreze anii formării și ai inițierii ca actor, în vreme ce pe un ecran urias se derula un clip care prezenta pe scurt activitatea fiecăruia.

Au fost evocați în cuvinte calde marii dispăruți ai unei promoții care a numărat 35 de actori și 15 regizori, unii dintre ei figuri tutelare ale teatrului și filmului românesc, dacă n-ar fi decît să-i amintesc pe Amza Pellea, Gina Patrichi, Sanda Băncilă, Ion Buleandră, Mircea Constantinescu Govora, Stelian Cremențiu, Gheorghe Cozorici, Victorița Dobre, Gheorghe Ferră, George Constantin, Silvia Popovici, Constantin Rauțchi, Emil Reus sau Silviu Stănculescu.

„Managerul de proiect” și capul limpede al acestei manifestări care a sărbătorit jubileul promoției – pe drept cuvînt considerată de aur – a fost Emil Boroghina, președintele fundației „Shakespeare”. Acesta a fost secundat în demersurile sale de Ilarian Ștefănescu, președintele Fundației „Amza Pellea”.

La eveniment au fost prezenți și doi actori de frunte ai tinerei generații, Oana Pellea și Mihai Constantin. Cei doi au ridicat diplomele și medalile oferite de Primărie, respectiv de UNATC (instituție prezentată prin însuși rectorul ei, actorul și profesorul Florin Zamfirescu) în memoria iluștrilor lor părinți. Oana Pellea a fost profund emoționată atunci cînd primarul Solomon, recompensat recent cu premiul „cel mai breaz primar din România”, a promis construirea la Craiova a unei fințini în memoria lui Amza Pellea, așa cum celebrul actor și-a dorit toată viața. Solomon a reiterat declarații mai vechi, prin care asigură întreg sprijinul său în derularea unor proiecte care să facă din Bănie cel mai important oraș cultural din țară. De altfel, însuși primarul este implicat într-un asemenea proiect, el intenționînd să-l aducă pe 19 mai 2007, la inaugurarea noului centru civic al orașului, pe cunoscutul tenor italian Andrea Bocelli. Amza Pellea a fost recompensat post-mortem cu titlul de cetățean de onoare al Craiovei. Emoționante au fost scrisorile a trei mari regizori ai promoției, Valeriu Moisescu, Radu Peniculescu și Lucian Pintilie, care, din motive diferite, nu au reușit să ajungă la jubileu.

Cu această ocazie au fost lansate și două volume dedicate succesorilor și tribulațiilor prin care a trecut promoția 1956: *50 de ani de teatru. Promoția 1956*, de prof. univ. Alexandru Lazăr, apărut sub egida Facultății de Teatru, secția teatrologie, și *Conchistadorii scenei*, de Constantin Parachivescu (Ed. SinArt, Craiova).

VOI N-AȚI ÎNTREBAT fără zahăr VĂ RĂSPUNDE » SOCOTEALA DE ACASĂ NU SE...

Bobî

Verificam minuțios lista achizițiilor pentru sărbători. Știam bine că nu trebuia să cad în această capcană perfidă pe care ne-o întind comercianții sub denumirea de

„febra cumpărăturilor”. Adică să te simți tu mare creștin și să dai banii

pe toate ciurcurile scilpitoare, numai fiindcă vine Crăciunul și așa se poartă. La mine febra cumpărăturilor se manifestă în forma proprie, adică fac temperatură cînd mă gîndesc la ele. De ce, dom'le, tot ce muncim toamna tre' să spargem în două zile de demență? Nu putem, oare, să fim raționali? De ce să facem cînspe feluri de mîncare, după care să ne invităm

la masă chiar și cele mai ciufute rubedenii, doar ca să nu se strice?

Măcar dacă era ieftină ha-leala. Dar, iaca, mușchiulețul de godac face 20 lei în supermarket. Pentru cine este fraier să-l cumpere. Or, eu, mare spirit practic, am simțit cum stau apele în domeniul porcol. Din două telefoane am aflat că, dacă iei un indidiv viu și-l tai, te ajunge 3 lei

kilu'. Așa da! Iei un porc pe din două cu cineva, dai 150 de lei partea ta și scoți un lighean de carne. Știu, știu, sînt genial, asta e.

Am tăiat nefericitul în spaatele blocului. Sectoristul mi-a dat amendă pentru poluare fonică prin guițare. Ghinion. Am adus jumătatea mea de porc în casă și am depozitat-o în... fund, pentru că frigiderul nu avea destul spațiu

de congelare. Fuga la magazin și cumpără un congelator, că doar nu era să lași să se împută cea mai bună afacere. Ați auzit de culori irepetabile? Sînt alea pe care le nimeresti din prostie, amestecînd varul ca să boiești camera. Cînd am zgîriat perețele cu colțul congelatorului mi-a părut rău că nu am păstrat un strop pentru rețușuri. Așa că am revăruit toată ca-

mera. Vernil, o culoare de altfel frumoasă, doar că nu mergea cu covorul roșu. Noroc că mai era deschis la covorarie.

Soția mea a fost foarte fericită, ei îi plac mult surprizele. A insistat chiar să schimbăm și parchetul. Tocmai l-am adus, trebuia va fi gata cam în a treia zi de Crăciun. Dar carnea, dragii mei, am scos-o la super preț.

IANUARIE – MARTIE

Lumea editorială, dezbinată de târgul de carte din vară

Selecție de George Onofrei

» Luna ianuarie începe cu reeditarea *Evangheliștilor* Alinei Mungiu Pippidi la *Cartea Românească*. Totodată, autoarea apărea cu declarații în cotidianul francez „Le Monde”: „Mă așteptam la o reacție violentă, dar așa fi dorit ca reacțiile la piesa mea să nu releve primitivismul societății noastre. Trăim într-o societate ipocrită, ca pe vremea lui Ceaușescu. Atunci eram comuniști. Acum sintem ortodocși!”.

» Tot în ianuarie (numerele 59 și 60), „Suplimentul de cultură” publică, în premieră, rezultatele *Barometrului de Consum Cultural* pe anul 2005, realizat de Centrul de Studii și Cercetări în Domeniul Culturii (CSCDC) din cadrul Ministerului Culturii și Cultelor. Emilia Chiscop a prezentat cititorilor „Suplimentului” cele mai importante date ale studiului. Care studiu ne-a relevat, deloc surprinzător, că Mihai Eminescu este cel mai cunoscut dintre scriitorii români. Urmează „în top” Mihail Sadoveanu, Ion Creangă și Liviu Rebreanu. Din literatura străină, respondenții i-au nominalizat pe Alexandre Dumas, William Shakespeare, pe aceeași poziție s-au „clasat” Honoré de Balzac, Tolstoi și Jules Verne. Urmează în clasament Sandra Brown, Ernest Hemingway și Dan Brown. Sergiu Nicolaescu a fost numit de 40% dintre respondenți drept cel mai cunoscut regizor. Cristi Puiu obține un meritos loc 7.

» Critic literar Lumința Marcu a comentat rezultatele pentru revista noastră: „Oamenii nu sînt obișnuiți să spună exact ce cred, nu i-a încurajat nimeni în școală să fie autentici cu ei înșiși. Cultura, alături de religie și de sex, este unul dintre subiectele-tabu ale românilor. Ei nu pot încă să vorbească normal despre asemenea chestiuni delicate. Acest sondaj nu arată încă ce cred românii despre cultură, ci cum vorbesc românii despre cultură și este, în consecință, foarte previzibil și va da apă la moară la nesfârșit apocalipticilor îngrijorați de moartea iminentă a culturii”.

» În ianuarie aflăm că Nicolae Manolescu, președintele Uniunii Scriitorilor din România, va prelua la sfârșitul lunii aprilie postul de ambasador al României la UNESCO, înlocuindu-l pe Andrei Magheru. De fapt, Manolescu a devenit ambasador abia la sfârșitul acestui an.

© foto: R. Chirugă

» **Ultimii medaliați ai lui Iliescu:** Adrian Iorgulescu a înmănat marți, 7 martie a.c., decorațiile pe care fostul președinte al României Ion Iliescu le-a acordat pe ultima sută de metri a ultimului său mandat. Printre cei medaliați cu Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Cavaler s-au numărat, de-a valma, cîntăreții de muzică ușoară – Angela Similea, Nicu Alifantis, dar și Victor Socaciu –, un necunoscut poet ieșean – Adi Cristi –, un inginer constructor, mai mulți directori de instituții de stat, precum Sebastian Sîrcă, de la Editura Casa Radio, și Decebal Mitulescu, de la Centrul Național al Cinematografiei.

„Noi nu am făcut un exercițiu de frați”

» Din februarie se prefigura deja scandalul din jurul Tîrgului de Carte „Bookfest”. Cum stăteau lucrurile: Rolul de organizator va fi împărțit de AER, Ministerul Culturii și Cultelor și Fundația Artexpo. Secretarul de stat Ioan Onisei admite că „Bookfest” înlocuiește tradiționalul „Bookarest”. Mihai Oroveanu declară că îi pare rău că AER nu a pornit împreună cu domnia sa de la început.

» Spre sfîrșitul lui februarie, „Suplimentul de cultură” titra: „Lumea editorială, dezbinată de târgul de carte din vară”. Organizarea târgului de carte anunțat pentru luna iunie intrase într-un nou impas. Presa consemna răciră relațiilor dintre AER și Ministerul Culturii. La organizarea „Bookfest”, MCC invita și celelalte asociații ale editorilor. Acestea protestaseră împotriva intenției AER de a fi singurul inițiator al evenimentului. Doina Marian, directorul executiv al AER, accentua faptul că proiectul „Book-

fest” este unul privat și urma a se desfășura doar sub auspiciile MCC și cu colaborarea Fundației ARTEXPO, condusă de Mihai Oroveanu.

» Asociația Editorilor cu Profil Pedagogic și Cultural a decis pe 17 februarie, în urma unei ședințe la board-ului, cu unanimitate de voturi, schimbarea denumirii în *Uniunea Editorilor din România* și, implicit, a statutului. Toate editurile din viitorul UER aveau la dispoziție două săptămîni să decidă apartenența la una dintre asociații.

» În urma unor noi schimburi dure de replici între președintele AER de atunci, Gabriel Liiceanu, și secretarul de stat în MCC Ioan Onisei, de organizarea „Bookfest” s-a ocupat doar asociația de editori, care a refuzat sprijinul ministerial pentru ca evenimentul să poarte doar amprenta acesteia, nu și a altor asociații.

» În martie, are loc o nouă ediție a *Salonului Amplus de la Muzeul Național de Istorie*. „La unele standuri nu era nimeni. La altele era cineva, dar nu erau cărți”, scria Constantin Vică.

» Tot în martie apare cartea-experiment semnată de frații Filip și Matei Florian, *Băiușii*. „Noi nu am făcut un exercițiu de frați. Textul rămîne în zona literaturii”, declarau aceștia într-un interviu realizat de Elena Vladăreanu.

Continuarea
în paginile » 6-7

BURSE DE CREAȚIE PENTRU SCRITORII OFERITE DE POLIROM

Editura Polirom a decis să acorde în 2007 burse unui număr de trei scriitori. Au fost selectați autori tineri a căror valoare a fost confirmată în ultimii doi-trei ani prin acordarea unor importante premii naționale pentru literatură:

1. Filip Florian (2000 euro);
2. Ioana Bradea (1500 euro);
3. Dan Sociu (1000 euro).

Silviu Lupescu, directorul Editurii Polirom.

„Este o realitate faptul că, la noi, spre deosebire de alte țări, scriitorii români din generațiile mai tinere nu sînt sprijiniți din punct de vedere material. Finanțările acordate de AFCN nu merg către «producătorul» operei literare, ci către edituri, cel mai adesea sumele fiind ridice, dacă nu chiar sfidătoare, și însoțite de procedee birocratice absurde. Prea puține comunități locale își pun problema unor programe destinate sprijinirii creatorilor de cultură. Or, este greu de crezut că vom putea avea tot mai multe opere literare valoroase atît timp cît autorul lor, scriitorul, nu-și poate dedica timpul și energiile creației, adică nu va putea beneficia de un minim statut de profesionist”, a declarat

Polirom face apel către MCC de a iniția demersurile legislative necesare pentru a crea condiții optime de aplicare a Legii 376/2004, astfel încît și companiile din România să fie stimulate în acordarea de burse de creație, inițiativă îngrădită la această oră de prevederile legii 571/2003 (Cod Fiscal), care a redus limita maximă a sponsorizărilor deductibile de la 5% la 0,3% din cifra de afaceri. Totodată, sperăm că în viitor și alte companii, instituții ale statului ori private sau consilii locale se vor alătura inițiativei noastre și vor prevedea în bugetele lor fonduri destinate acordării de burse de creație pentru scriitori. Ar fi, din partea acestora, o „investiție” binevenită, pe care avem toată convingerea că nu o vor regreta.

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL DE CULTURĂ SE AUDE LA

radio
alternativ

în fiecare zi
de la 15.00, cite
5 minute

marți de la 20.00
(în reluare sîmbătă
de la 13.00),
cite două ore

Cu George Onofrei
și Anca Baraboi

Două ediții speciale realizate de „Suplimentul de cultură”

Puteți descărca de pe Podcastul „Suplimentului de cultură” (<http://www.polirom.ro/podcast/>) două ediții speciale realizate pentru Radio Iași de George Onofrei și Anca Baraboi.

» Prima, despre scandalul de la Ateneul Tătărași din Iași. În studio s-au aflat actualul director al Ateneului, Benoît Vitse, și jurnalista Emilia Chiscop de la „Ziarul de Iași”.

» Pe 18 decembrie, președintele României, Traian Băsescu, a condamnat oficial regimul comunist în plenul Parlamentului. Subiectul Zilei a fost dezbătut împreună cu Alexandru Călinescu – în studio – și, prin telefon, Adrian Cioroianu, Nicolae Manolescu, Ion Bogdan Lefter și Costi Rogozanu.

PALINDROMAN

Șerban FOARȚĂ

Roșul ușor e rozul iluzor

(Continuare din numărul trecut)

— „quē tor-pe es el vue-lo del Al-ba-troz en tierra.../ Des-cansa en paz Charles”, silabisi Nora Aron, cu grijă, ba chiar cu o anume pietate (de ordin, mai curînd, incantatoriu), peste umărul profesorului lor.

Carmen, care știa o brumă de spaniolă de la telenovelele în stil latino, multe, foarte multe, tot mai multe, de la un timp, pe micile ecrane, se ridică-n picioare, luînd-o din loc șonticîind, în vreme ce brațele-i de Isadoră sau Pavlovna se tot frîngeau în zborul ei postîș, de albatros rînit.

— Îl cam efeminizezi, iubită Carmen, zise Vasile Elisav, pe albatrosul care-i, totuși, bărbătuș.

— Care-i sinonimul lui *bărbătuș*, întrebă Nora, insinuantă.

— *Mascul*, răspunse Elisav.

— Care mascul, *masculus* în latină a dat în românește *măscur*, „porc”, adăugă, ca pentru sine, Nora.

— Dar și Pavlovna, ripostă Carmen, fără a-i da atenție Norei, o efeminizează pe „lebdă murindă”, care, -n franceza lui Saint-Saëns, este *LE cygne*, un lebdăoi!

— Nu pot decît să te aprob, cu corectivul că, indiferent de genul gramatical al lor, jivinele: păsări, mamifere, pești, gingăni și a sexualitatea imaginărilor proprii. Lebdăoiu-i mai curînd femelă, - față de urs, de șarpe sau de vultur, care, dincolo de sexul lor real, sînt, îndeobște, domnișoară Carmen, asimilabili masculinității. E ceea ce Anna Pavlovna a intuit atît de bine, iar dumneata n-ai nimerit-o, cu Albatrosul lui Baudelaire, făcînd din el o baiaderă muribundă.

— Cum să mă reabilitez, întrebă Carmen.

— Cum să ne reabilăm, zise și Nora, mai mult în bășcălie, în rîs, decît pe bune.

— Ascultînd ultimul mesaj al meu, de pe mormîntul lui Baudelaire.

— E parafat, făcînd fetele în glumă.

— O să vedeți la finea lui... „Charles, mon ami./J'aurais aimé appaiser «les vîbrantes douleurs dans ton cœur plein d'effrois» mais un siècle nous a séparé. Je t'aime Charles et te retrouverai bientôt et cette fois-ci plus dans un livre mais dans l'éternel. A bientôt Charles/Anne.”

— Mișteaux, comentă cinic Nora, spre marea indignare a profului ei romantic.

— Te crezi, peșemne, mai deșteaptă, pentru că știi să pui mai bine virgulele decît biata Anne, îi reproșă acesta. După cum veți fi remarcat, și tu, și tu, n-am corectat cu roșu niciunul dintre texte, astea nefiînd extemporale bune de șters cu ele undeva. Baremi de-ați fi remarcat un singur lucru, țînînd seama, *par délicatesse*, de boala mea, palindromomania! Acestei Anne, ce-și pune semnătura sub cea mai patetică misivă de amor din cîte mi-a fost dat să văd, îi mai lipsea puțin de tot să fie un palindrom desăvîrșit. Rusoaică, italiancă sau romăncă, ca ar fi fost pe nume *An(n)a*. În Biblie, se numește *Hannah*. Păcat că Anne, față de cestealalte, nu e decît un *acte manqué!*

— Ca palindromică ce sînt, se cam îți Nora Aron, cu n-aș avea de spus decît un lucru, cu riscul să vă amărăsc de tot: de-ar fi trăit într-un același secol, este aproape sigur, după mine, că această Anne, Anne... Bovary, n-ar fi citit un singur vers din *Les Fleurs du Mal* sau de... Duval!

(Continuarea în numărul următor)

CEL MAI TARE GHID
24-FUN
DIN CRAIOVA

WHISKY DUBLU IMPACT
baruri și filme

www.24fun.ro Petrecerea continuă

MARTIE – SEPTEMBRIE

„Un funcționar ia întotdeauna apărarea altui funcționar”

Continuare din pagina » 5

» **„România s-a prezentat la Leipzig cu literatura tinăra”, anunțăm în martie.** Tirgul de Carte de la Leipzig a avut loc între 16 și 19 martie a.c., fiind organizat de Ministerul Culturii și Cultelor (MCC) și Editura Polirom. În ultima zi a tirgului, au lecturat autorii romanelor *Legături bolnavicioase* și *Cu puțin timp înaintea coborîrii extraterestrelor* printre noi, Cecilia Ștefănescu și Lucian Dan Teodorovici, iar criticul literar Luminița Marcu a prezentat publicului german literatura română contemporană, în special proza tinăra.

» **După opt ani, din aprilie, Academia are în frunte un nou președinte: Ionel Haiduc.** Pe de altă parte, aflat la a doua încercare de a deveni membru titular al Academiei Române, Nicolae Manolescu nu a strîns nici de această dată numărul necesar de voturi.

» **La sfîrșit de aprilie, Sergiu Nistor, comisarul pentru programul „Sibiu-Capitală Culturală Europeană 2007”, constata în fața reportofonului colegului R. Chiruță: „Nu sîntem atît de în urmă cu organizarea ca lucrurile să stea rău”.** După 1 ianuarie vom vedea cît de adevărată se va dovedi această afirmație.

» **În mai, Craiova și Bucureștiul erau unite prin Shakespeare de Donnellan.** Festivalul Internațional Shakespeare s-a extins, din acest an, de la Craiova la București.

» **„O glumă de ministru”, titram în mai pe prima pagină cu ocazia debutului ministrului Adrian Iorgulescu în emisiunea „Vacanța Mare” de la PRO TV.** Îl știți, desigur, pe domnul în cauză. Este primul ministru care și-a prezentat programul de guvernare în premieră și în direct și senzațional la Dan Diaconescu.

» **Tot în mai, Uniunea Scriitorilor a testat „pactul cu tinerii”.** Atunci a fost organizat Colocviul Tinerilor Scriitori.

» **La sfîrșit de mai de consuma actul al II-lea al „pactului cu tinerii”.** „Nemembrul” Dan Sociu era premiat pentru poezie.

» **„Bookfest” sau despre reinventarea roșii**

» **În iunie, tovarășul Ernu întina înaltele idealuri comuniste prin lansarea volumului *Născut în URSS*.**

» **Ioan T. Morar primea pentru *Lindenfeld* Premiul Național de Proză „Ziarul de Iași”.**

» **În preajma aniversării de 70 de ani, Norman Manea oferea Televiziunii Române un amplu interviu în exclusivitate.** Era primit, de asemenea, în rîndurile Academiei din Berlin. Volumul *Intoarcerea huliganului* era reeditat într-o ediție *hardcover* la Polirom și epuizată într-un timp record. Cartea a apărut anul acesta în Franța, Olanda și China, urmînd ca în 2007 să fie tipărită în Portugalia și Polonia. De altfel, acesta a fost un extra-ordinar pentru Norman Manea în Europa. El a culminat cu primirea în Franța a Premiului „Médicis” pentru cea mai bună carte străină. Ediția franceză a *Intoarcerii huliganului* s-a bucurat de numeroase cronici elogioase în cele mai prestigioase publicații franceze - cotidiene și literare.

» **Tot în iunie apare la Polirom și volumul ce avea să devină bestseller, *O biografie* de Andrei Șerban.**

» **Cartea Românească și Uniunea Scriitorilor și-au desemnat premianții la concursurile de debut.**

» **La sfîrșitul lui iunie, „Suplimentul” publică un Raport final la „Bookfest”.** „Un tirg ca oricare altul. Nimeni nu a inventat normalitatea, așa cum s-a trîmbitat peste tot. Apelul la normalitate, dirijat de un PR eficient, seamănă izbitor cu inventarea roșii, a focului și a altor instrumente pe care se pune greu copyright. Problema «Bookfest» este că nu și-a coordonat discursul cu realitatea din teren. Nici măcar cu Realitatea TV”, scria Constantin Vică.

» **Unul dintre cei mai buni ani ai cinematografului Române din epoca postdecembristă a fost însoțit în „Suplimentul de cultură” de interviuri cu regizori precum Corneliu Porumboiu sau Cătălin Mitulescu.**

» **Iulie este „Sezonul festivalurilor”.** Am publicat corespondențe speciale de la Festivalul de Jazz de la Gărâna, Festivalul „Petra - Periferie Culturală Europeană” și chiar Festivalul de Teatru de la Avignon. Și era doar începutul.

» **Septembrie ne aduce una dintre cele mai triste vești ale anului: trecerea în neființă a regizorului Cristian Nemescu și a sunetistului Andrei Toncu.**

» **La început de mai, începe în „Suplimentul de cultură” epopeea Demeter András.** Începe cu un interviu: „Directorii ajungeau înainte la conducere prin fel și chip”, declara directorul Direcției Generale Creație contemporană, Diversitate culturală din cadrul MCC și președintele comisiei care a evaluat șefii de instituții culturale.

» **Articolul „Ședințele de auto-critică, reinventate la Timișoara de Demeter András” a apărut în numărul 81.** O anchetă realizată de R. Chiruță arată că mai mulți artiști, foști colegi ai actualului director al Direcției Generale Creație Contemporană, Diversitate Culturală, îi contestă acestuia dreptul moral de a ocupa respectiva funcție din cadrul Ministerului Culturii și Cultelor. Aceștia reclamau că atît timp cît a administrat Teatrul Maghiar de Stat „Csiky Gergely” din Timișoara, ar fi avut un comportament dictatorial și neprofesionist.

» **În iulie, am aflat și faptul că Iorgulescu este mulțumit de activitatea lui Demeter András: „Ceea ce s-a întîmplat în trecut e treaba dumnealui personală. Eu mi-am impus să nu judec pe nimeni pe chestii de moralitate”, spunea ministrul. Reacția Adrianei Grand: „Un funcționar ia întotdeauna apărarea altui funcționar”.**

SEPTEMBRIE – NOIEMBRIE

Cristian Teodorescu: Știam de luni bune de angajamentul lui Antohi

» În septembrie, „dosariada” ajunge și în curtea Uniunii Scriitorilor: „USR dezbată, nu dezvăluie”, titra „Suplimentul”. „În plină febră a dosarelor, cînd se vorbește despre turnători și turnați, despre angajamente și note informative, mai mulți scriitori s-au strîns pe 30 august în Sala Oglinzilor de la sediul Uniunii Scriitorilor din România pentru a-și face publică poziția față de deconspirarea foștilor informatori aleși din rîndul literaților.” S-au strîns, dar nu s-a condamnat.

» Am dezbătut apoi Cazul „Antohi” – de la iertare la „falimentul ideii morale”. Am vorbit în emisiunea „Suplimentul de cultură” de la Radio Iași, difuzată pe 8 septembrie de la ora 19.10, despre impactul pe care îl are asupra mediului intelectual deconspirarea unor personalități ale intelectualității. Personalități care pînă acum au avut luări de poziție radicale la adresa scenei politice din România postdecembristă, pe care adeseori și le-au justificat prin moralitatea lor fără cusur. Cristian Teodorescu, șeful secției de cultură de la „Cotidianul”: „Da, știam de luni bune de existența certă a acestei povești, a angajamentului lui Sorin Antohi cu Securitatea. Auzisem de povestea asta cam din 2002, de fapt. Și, drept să vă spun, nici n-am vrut să cred, mi s-a părut că e un fițil securistic. Și uite că n-a fost”. Dan C. Mihăilescu: „Trebuie

să mai vedem enorm de multe dosare ca să putem da un verdict”.

» În octombrie, Gorzo revine și joacă la dublu. A fost la muzeu R. Chiruță: „Dumitru Gorzo a realizat o premieră pentru pictura românească: și-a vernisat două expoziții în doar două zile. Prima, cu un nume ciudat, INDIAN LAVA& RITZ MOOD GURU Present SALVE FIAT ROMULI NEPOS, deschisă joi, 5 octombrie, la Muzeul Național de Artă Contemporană (MNAC). A doua, cu un nume și mai ciudat, Imi place Dumnezeu, vernisată vineri, 6 octombrie, la Galeria H'Art.”

» „Frankfurter Buchmesse: memorii și viziuni – Cum s-a văzut România la cel mai mare trg de carte.” Între 4 și 8 octombrie, țara noastră a fost prezentă la Frankfurt cu un stand ce a inclus peste o mie de cărți, grupate sub tema generală „Memorie și viziune”. Standul național a fost organizat anul acesta de Ministerul Culturii și Cultelor (MCC) – care a încheiat spațiul – și Asociația Editorilor din România (AER) – care a cîștigat licitația pentru realizarea standului, ocupînd o suprafață de 96 mp, și a inclus titlurile a 46 de edituri. Editura Polirom a pregătit o prezentare a literaturii române contemporane, susținută de un catalog special realizat pentru Tîrgul Internațional de la Frankfurt – 11 Books. Contemporary Romanian Prose.

» Luminița, mon amour a ieșit vineri noaptea, în Club. Cezar Paul-Bădescu și-a lansat în clubul bucureștean Utopia, pe 6 octombrie, cea mai recentă carte.

» Noiembrie ne aducea dezbaterile despre proiectul de Lege a Cultelor. Primul articol de lege care sărăcește folclorul de înjurăturile cu sfinți a trecut de votul deputaților o lună mai tîrziu. Articolul 13 din Lege spune că „în România sînt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de defăimare și învrăjpire religioasă, precum și ofensa publică adusă simbolurilor religioase”.

» A fost și Gaudeamus spre sfîrșitul lui noiembrie: „Cartea nu se predă, se vinde”. La Romexpo, între 22 și 26 noiembrie, s-a desfășurat a XIII-a ediție a Tîrgului de Carte Gaudeamus, reunind edituri românești și străine, instituții de învățămînt, asociații profesionale, agenții de difuzare de carte și instituții de presă. Nu s-au atins nici anul acesta cei 100.000 de vizitatori pe care și i-ar fi dorit organizatorul tîrgului, Societatea Română de Radiodifuziune. Cei care s-au ocupat de calcule au stabilit că cifra corectă ar fi undeva în jurul a 92.000.

» Cit despre evenimentele din luna decembrie... ați citit chiar luna aceasta în „Suplimentul de cultură”!

CREPUSCUL CIVIL DE DIMINEAȚĂ

Emil BRUMARU

Locurile dragi (3)

Sau servitoarea de la Belcești, Profira, care mă lăsa seara să o aud cum se pișă în iarbă... Și acolo

am înfiripat o colibă, de data asta cu mîinile mele, neajutat de vărul meu... mă întindeam pe burtă în interiorul ei îngust, familiar... citeam *Robinson Crusoe*, într-o ediție cu paginile mari, lucioase, plină de ilustrații... și păzeam pătlașele roșii de găinile care le ciupeau... și mai erau fîntina înfundată, semaforul ridicat uneori de mine, cîmpiile pline cu sfeclă de zahăr, closetul haltei, imund, closetul nostru, spațios... linia ferată pustie, acele... acarii beți ce dormeau în ieslea grajduului... cazanele de făcut magiun, pe pirostrierii, fumegînd de din zori pînă noaptea tîrziu... cărăbușii prinși pe înserate, îngropați în pămînt... trenurile marfare, dreznau... fetița minusculă, Ada, ce mi-a dăruit un cățel, Miki... care smîntinea ulcioarele puse la prins lapte... Sau după-amiezele nesfîrșite din spatele magaziei de la Dolhasca... tot satul părea o încăpere enormă mirosînd, după sezon, ba a țuică de prune, ba a mere coapte... ba a dealuri desfrunzite... a balegă de cal sau de vacă, a zgură, a sprîi de bufet, a pere putrede, a femeii nespălate-n miezul lor viclean și vorace... a eleva Milica venind în zori, pe furîș, de la muncitorii din balastieră după ce-i fericise frugal în nepăsarea ei clandestină... a talaș proaspăt, răscuit subțire sub rindeaua gazdei care avea și un atelier de timplărie... a fierărie fină de ceasornice reparate de atotștuturoarea mea gazdă... a ciuperci culese proaspăt, a porcușori pescuți pe pentru motani... Pe atunci scriam în neștire... versurile veneau buluc, de abia pridideam să le trec pe un caiet de geometrie... adoram caietele acelea fiindcă aveau și file cu pătrățele și file albe de

trecut pe curat... La ședințele de la raion (Fălticeni erau încă raion!), în camera neîncălzită în care le țineam, stam în primul rînd și mă prefăceam că luam notițe... se vorbea intens despre mortalitatea infantilă, vaccinuri, păduchi, necesitatea construirii unor closete în satul de țigani, Gulia... iar eu scriam nonstop versuri, de credea colegii că sînt foarte conștiincios, că iau notițe despre... versuri pe care, ajuns acasă, le băteam la mașina Consul... mă costase o leafă, dar eram foarte mîndru de ea... În Fălticeni mă duceam aproape săptămînal, cu salvarea spitalului, la librărie, după nou-tăți... Luam cărți cu vraf, nu-mi scăpa nimic... și adastam deseori într-un bar micuț, bind tărie violente, privind la infinit lumina căzută pe perețele imens al unicului cinematograful, îngrijorat de soarta unui pitic ghebos, probabil de la circ, ce bea și dînsul solo, la altă masă... și ridea din cînd în cînd sardonice, așa, de unul singur... Pe stradă treceau harabale cu sifoane albastre... Și ajuns iar în spațele magaziei de cărămidă, prăbușit în șezlong, așteptam cu volumele în brațe, răsfoite alene în clipele de trezie... Acolo se adunau, deasupra unei gropi de gunoi, toate muștele lumii, biziind, stolori-stolori, muște vajnice, verzuții, de oțel, periculoase dacă le stîrnea din ritualul lor murdar... Liniștea era întreruptă brusc de trecerea trenului mixt, tixit de navetiste cu sîinii revărsați prin feres-trele vagoanelor damblagite, cu osiile neune, scrișițoarea la bariera păzită de cantoniera Sultănică... Priveam dealul din dreapta mea pînă deveneam eu însumi deal... Mă vizitau parfumuri indecente, necatalogate în nici o enciclopedie... Razele tăiau felii fragede de aer... le degustam cu papilele limbii dilatate de reverie...

DE CE NU NE-AM PLECTISIT ÎN 2006

Pentru „Suplimentul de cultură”, anul acesta a însemnat, în ordine cronologică:

- » Editarea colecției de carte la Polirom ce poartă numele revistei. Primele trei titluri lansate la „Bookfest”, în vara acestui an: *Dumnezeu se uită la noi cu binocul* de Emil Brumaru, *Ultimul suflou la Paris* de Adriana Babeți și *Voi n-ați întrebat, FĂRĂ ZAHĂR* vă răspunde de Bobi și Bobo, cu 40 de caricaturi de JUP.
- » Apariția ediției de Oltenia a „Suplimentului”, realizată în parteneriat cu „Gazeta de Sud”, cel mai puternic cotidian regional din România.
- » Lansarea unei noi versiuni online a revistei, în luna august. Aceasta conține prima secțiune de bloguri culturale susținută de o publicație culturală (au pagini personale, între alții, Lucian Dan Teodorovici și Florin Lăzărescu), un dosar de presă al „Suplimentu-

lui”, un radio online și un Podcast. Acestora li se adaugă un feeder RSS „subiectiv”. Conținutul revistei poate fi agregat în format XML de la adresa <http://www.supliment.polirom.ro/rss/rss.xml>.

- » Din septembrie, realizarea unei versiuni pentru radio a „Suplimentului de cultură” de către George Onofrei și Anca Baraboi. Programul este transmis, în premieră, la Radio Iași vineri, de la ora 19.10. Ulterior, poate fi descărcată sau ascultată pe www.supliment.polirom.ro/radio.aspx.
- » Din octombrie, colaborăm oficial și continuu cu www.alternativ.ro și cu radioul găzduit de acesta și realizat de Valentin Panduru.
- » Pe 28 octombrie, am relansat „Suplimentul” într-o nouă formulă grafică și editorială. În noiembrie, am împlinit doi ani!

„Moș Crăciun există, eu cred în el, și el va veni când trebuie să așeze darurile. Eu voi fi Magicianul. Dacă o să mă întâlnesc cu Moș Crăciun, o să-i spun că toți copiii au fost cuminți, cu siguranță el știe foarte bine ce cadouri să le aducă și să le pună sub brad.”

„Cred că Magicianul îmi va rămâne numele”

Când am stabilit această întâlnire, la telefon, păreați foarte obosiți. Apoi, ca să ne vedem, ați avut nevoie de mai multe amănări. M-a surprins lucrul acesta, pentru că, la televizor, sunteți o persoană foarte activă și energică.

Sînt singurele momente în care mă odihnesc puțin, poate de asta vocea mea e calmă și obosită. Am avut mult de lucru de la începutul iernii și pînă acum și încă nu s-a terminat. Am două campanii în Cluj și în Sibiu – „Pentru copiii care nu au”, așa se cheamă –, în care actorii Teatrului Național din Sibiu, împreună cu Magicianul, au reușit să povestească cîte ceva despre Sfințul Nicolae, despre Sfințul Andrei și să-i roage pe copii să se gîndească în această iarnă la cei care nu au. Mai exact, dacă o jucărie le-a rămas mică sau s-au plictisit, să o dăruiască din tot sufletul copiilor care nu au avut șansa lor. Proiectul a fost dus pînă la capăt de studenții facultății din Sibiu. Am fost pe drumuri și toată lumea mă aștepta în București. Chiar în centrul capitalei, ca în fiecare an, ArCub organizează un eveniment pentru cei mici, cei mari, pentru cei care cred în Moș Crăciun. Vocea îmi este obosită, dar sufletul mi-a rămas tînăr.

Chiar așa, cum reușiți să acoperiți, și aici sînt rătăcios, distanța care devine tot mai mare pe măsura trecerii anilor între dumneavoastră și copii?

Totul este foarte simplu: atît timp cît ai fost adoptat de către cei mici, și nu de acum, ci, iată, de peste 15 ani, nu mai ai încotro. Nu poți să răspunzi decît cu sufletul și cu inima la înocența celor mici. Pe copii nu poți să-i păcălești și nu ai voie să îi păcălești.

Cum vă privesc: ca pe Moș Crăciun sau ca Magicianul?

Nu, Moș Crăciun există, eu cred în el, și el va veni cînd trebuie să așeze darurile. Eu voi fi Magicianul. Dacă o să mă întâlnesc cu Moș Crăciun, o să-i spun că toți copiii au fost cuminți, cu siguranță el știe foarte bine ce cadouri să le aducă și să le pună sub brad. Dar nu tre-

buie să uităm că o scrisoare a ajuns și la pruncul Iisus, care poate l-a influențat pe Moș.

De altfel, ce-i drept, am remarcat că lumea vă strigă, pe stradă, „Magicianul”. Cum le răspundeți?

Da, mă strigă. Magicianul e un personaj care a intrat cu „nesimțire” în casele oamenilor duminică de duminică, și atunci, chiar dacă am avut probleme că n-o să fiu acceptat, iată că lumea mă strigă și acum Magicianul. Și cred că așa îmi va rămîne numele, așa voi intra în istorie.

Simțiți ca o piedică această imagine, atunci cînd jucați în roluri „pentru adulți”?

Nu, niciodată, nu a fost nici cînd eram pe ecrane. Nici nu s-a pus problema, cred că toată lumea a înțeles acest lucru. Avantajul meu este că, totuși, am crescut niște generații pe care le-am obișnuit cu această zonă teatrală și foarte mulți care au venit la *Regele Lear*, la Cluj, mi-au spus că au venit la teatru pentru că l-am influențat într-un fel sau altul. Ceea ce înseamnă foarte mult. Sigur, am făcut-o înconștient. Nu am încetat niciodată, în tot acest timp, să joc teatru pentru adulți și nici nu voi înceta. Consider că ceea ce am încercat cu cei mici a fost doar o continuare a teatrului.

Cum ați intrat în lumea copiilor?

A fost o întîmplare. Sau un accident. Mi-aduc aminte că lucram o piesă, *Mincinosul*, la TVR, aveam niște colegi care veniseră din teatru și care mi-au propus să particip la o emisiune pentru copii. Mi-a plăcut atît de mult să mă joc, încît după a doua emisiune, am făcut un filmuleț la Bran care se numea *Spaima zeilor*. Atunci redactorul-șef mi-a spus: „Nu vei mai putea scăpa de această imagine a Magicianului”. Eu am luat-o ca pe o glumă și iată că sînt 15 ani în care lumea îmi spune Magicianul pe stradă.

„Magi, e ziua ta”

Ați dezvoltat și un proiect care pleacă de la combinarea celor două universuri, copilăria și teatrul. Despre ce este vorba?

Da, se cheamă *Jocul de-a teatrul*. Se desfășoară la Teatrul Național pentru copii. Nu mă interesează să merg într-o grădiniță, ci mă interesează să aduc copiii aici, la teatru, ca mai tîrziu să cunoască drumul. Copiii participă activ în proiect. Am considerat încă de la început că un copil nu are răbdare doar să privească. Și atunci, copilul intră pe scenă, el devine personajul pozitiv, iar noi, oamenii mari, sîntem personaje oarecum negative.

Sînteți născut în apropierea Crăciunului. Ați declarat că cele mai frumoase aniversări au fost pe vremea cînd lucrați la televiziune, cu copii. De ce?

Pentru că eu nu mă gîndeam atît de mult la ziua mea de naștere, dar îmi aduceau aminte copiii. Era o mare fericire pentru mine ca ei să fie în preajma mea. Eu uitam că e ziua mea și ei îmi spuneau „Magi, e ziua ta”.

INTERVIURI REALIZATE
DE R. CHIRUȚĂ

MOȘ CRĂCIUN DE LA PRO TV

„Copiii nu pot fi păcăliți”

Cum ați ajuns cel mai cunoscut Moș Crăciun din România?

Faptul nu mi se datorează mie, ci Pro TV-ului, care a inventat această emisiune anuală ce a devenit deja o tradiție – „Moș Crăciun există” – și care a impus această credință, anume că Moș Crăciun într-adevăr există, în carne și oase, că îl puteți vedea. Aportul meu vine din câteva mici date care-l compun pe acest moș: un Moș Crăciun mai hitru, mai hăbucit câteodată, ușor de impresionat și căruia îi mai dau și lacrimile din când în când.

Lacrimi reale sau...

Reale. Mi s-a întâmplat de câteva ori, auzind copiii la telefon. Chiar de curând, a sunat o fetiță care mi-a spus că are o singură jucărie și nici un prieten. Am înțeles-o cu ce își umple timpul, ce face toată ziua. Iar răspunsul ei m-a lăsat fără cuvinte: „Îmi spală hainele și o ajut pe mama să facă curat”. M-a impresionat atât de tare, încât mi-au dat lacrimile când am auzit-o. E adevărat că nu s-a văzut nimic pe ecran, pentru că am ochelari și un machiaj corespunzător, dar asta am simțit.

Revenind la modul cum a pornit toată povestea, n-aș putea să spun exact. La un moment dat, mi s-a propus să fiu Moș Crăciun. Eu făcusem pe vremuri, demult, foarte demult, înainte de a apărea Pro TV-ul, o reclamă în care eram Moș Crăciun. Nu știu dacă mi se trage de acolo sau nu.

Pentru ce produs era reclama?

Asta nu mai țin minte exact. Dar imaginea e importantă, nu mesajul reclamei. Și ca imagine eram, probabil, foarte aproape de un Moș Crăciun pe care ni-l închipuim cu toții. În plus, am avut și șansa de a fi actor, și atunci jonglez puțin mai ușor cu datele de caracter: vocea pe care o are Moș Crăciun nu este vocea mea, ci o voce compusă, anumite ticuri pe care le are Moș Crăciun aparțin personajului, așa cum îmi imaginez eu că este el. Și probabil că foarte multe dintre lucrurile care apar la acesta sînt

lucruri pe care eu mi le-am închipuit în copilărie.

Pe de altă parte, trebuie spus că sînteți cel mai cunoscut dintre Moș Crăciuni, dar, dacă citim presa, observăm că sînteți mai cunoscut drept omul de la meteo. Cum vă explicați acest lucru?

E foarte bine așa, pentru că Moș Crăciun nu trebuie să fie cineva anume. Dacă personajul care apare la Pro TV e perceput, măcar o cîțime, ca fiind Moș Crăciun, înseamnă că partida e câștigată și atunci trebuie lăsată așa. Misterul e bine să rămînă și să dureze. Mi se întîmplă un lucru senzațional. Vin colegi și îmi spun: „Uite, fiica mea are opt ani”. Atenție, opt ani! „A văzut la tv emisiunea ta și a început să aibă îndoieli asupra existenței lui Moș Crăciun. Pînă anul trecut spunea că nu există, dar după ce te-a văzut la televizor, a spus că s-ar putea totuși să existe.” Acesta a fost cel mai mare compliment pe care l-am primit, ca Moș Crăciun este treapta cea mai înaltă pe care o poți ajunge.

O întrebare clișeu: e mai greu de lucrat cu copiii?

Da, e mult mai greu. Copiii nu pot fi păcăliți. Adulții acceptă convenția mai ușor. Dar copiii foarte mici nu acceptă să te prostesti, să nu fii adevărat, să minți. Se plictisesc imediat. Eu am experiența ficei mele, care are doi ani și opt luni, și am fost cu ea la teatrul de copii. Cînd lucrurile nu erau tocmai în regulă pe scenă, imediat te taxa și se plictisea, și spunea că nu e adevărat ce se întîmplă acolo. E o responsabilitate foarte mare pentru actori, deoarece la această vîrstă se creează anumite mecanisme în mintea copiilor și ele se vor perpetua. De aceea, trebuie să le dai lucruri foarte bine gândite și foarte adevărate, ca joc, relație pe scenă și altele.

Dumneavoastră aveți o experiență bogată cu copii, la televiziune. Ați fost prezentatorul emisiunii „Tip-Top Minitop”, de la TVR.

Da, am făcut „Tip-Top”, am făcut și „Ping-Pong în familie”, am făcut și niște

A fost opțiunea dumneavoastră să lucrați cu copiii sau așa s-au dres lucrurile?

Am venit la București în 1990, cînd s-a deschis orașul. Am venit la „Ion Creangă” în primul rînd pentru că acolo venise director Grigore Gonta, care avea un program de repertoriu extraordinar, cu spectacole senzaționale. Apoi a revenit la conducerea teatrului Cornel Todea,

cu care am lucrat foarte bine. Dar am făcut și spectacole care nu erau pentru copii.

La un moment dat, am optat pentru televiziune. Sincer, nu a fost o dorință a mea dintotdeauna să lucrez cu copii, dar s-a întîmplat să fie așa. Mi-a plăcut acest lucru, nu m-a frustrat în nici un fel și am descoperit după aceea că e un univers fabulos.

filmulețe pentru copii, pe vremuri. Cînd am venit în București, de la Arad, am venit la Teatrul pentru copii „Ion Creangă”.

Încă din momentul în care mi-am asumat această condiție, a trebuit să mă modific și eu ca actor. Pentru că actorii din teatrele de copii sînt speciali.

Un astfel de actor, dacă joacă vulpea, chiar trebuie să-l convingă pe copil că e vulpea. Copilul, cînd începe să capete conștiința relației sale cu desenul animat, cu personajele din povești, transpune deja personalitatea umană în personajul respectiv. Pentru că el merge și la grădina zoologică, vede că rinocerul nu vorbește. Dar în desenul animat, vorbește. Acceptă acest lucru, dar numai atunci cînd tv, actorul de pe scenă, reușește să-i transmită că ești rinocer, nu un om care se prefăce că e rinocer. De asta spun că e mai greu.

„Cere, băi, imprimantă”

Sînteți Moș Crăciun și în particular sau doar la televizor?

Da, uneori sînt Moș Crăciun și în particular, dar asta nu s-a întîmplat foarte des.

V-a pus vreodată vreun copil în încurcătură, dintre cei care au intrat în emisiune?

De foarte multe ori. Mi s-a întîmplat să mă blochez și cîțiva părinți. L-am auzit într-o zi pe tatăl unui copil șoptind tîmbrat: „Cere, băi, imprimantă”. Mi s-a părut odios să faci asta. Nu înțelegeam ce se întîmplă. L-am rugat pe părinte să plece și să mă lase cu copilul la telefon. Sînt și părinți din ăștia, din păcate, părinți care frîng niște visuri ale copiilor. Copilul acela avea parcă patru ani și vroia probabil o mașinuță sau o jucărie, în nici un caz o imprimantă.

Radio România Cultural

GRAFFITI

o interfață a culturilor europene

GRAFFITI

o luptă dreaptă în arena diversității

GRAFFITI

un roman la minut – decupat din istoria cotidiană

GRAFFITI

o emisiune realizată

la Radio România Cultural

în fiecare zi

de luni până joi,

de la ora 14:30

GRAFFITI

cu Adela Greceanu și Ioan Budura

fm

Brașov 105 | București 101,3 | Craiova 101,1 | Cluj 101 | Iași 103,1 | Timișoara 100,7

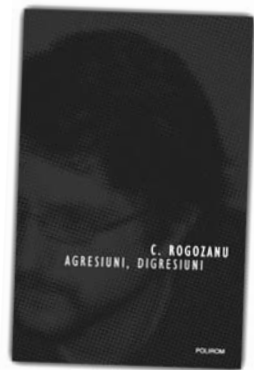
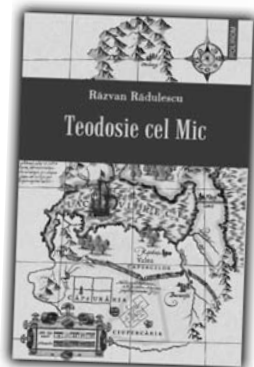
Domeniul poeziei, fără fluctuații majore

Bogdan-Alexandru Stănescu

Două lucruri au fost evidente pentru toată lumea (cît de cît avizată) în anul care tocmai se încheie: în primul rînd, concurența pe piața editorială „s-a ascuțit” precum lupta de clasă, în al doilea rînd, templierul scos de la naftalină, sau din criogenie, a cîștigat bătălia cu gheișele, oricît de lubric s-ar fi insinuat acestea pe tarabe. Sînt foarte curios cine va da bătălia cu templierul în 2007.

Bătălia despre care vorbeam a devenit evidentă atît în librării, cît și în spațiile publice consacrate reclamelor la detergenți. Poți vedea reclame dedicate cărților în metrou, veceuri de club etc. Să fie un semn că atît editurile, cît și publicul au început să perceapă cartea ca pe un produs perfect marketizabil și aducător de profit?

În domeniul poeziei, unde aș vrea să insist un pic, lucrurile n-au fluctuat prea mult față de anul trecut: în continuare, există două edituri care fac eforturi considerabile pentru a o promova: Vinea și Cartea Românească. Pornind de la antologia Marius Ianuș, trecînd prin diverse debuturi prezentate de prima editură și ajungînd la concursul cu același scop de la Cartea Românească, eforturile au fost constante. Interesantă a fost apariția a două volume de poezie, lansate în același timp, la Cartea Românească: *Dicționar de vise*, al lui Vasile Leac, și *Klein spuse Klein*, al lui Mihai Ignat. Apariții interesante, lăsînd altele discuții valoarea intrinsecă acestor cărți, prin prisma faptului că volumul lui Leac înseamnă abordarea unui tip diferit de poezie față de ceea ce practica el, adică un debut simbolic, iar cel al lui Mihai Ignat ar fi prohodul lui Klein, despărțirea de poezie. Una peste alta, n-am avut un an zguduitor din acest punct de vedere. Mai relevant mi s-a părut anul editorial din punctul de vedere al prozei: Ion Manolescu, Răzvan Rădulescu, Cezar Paul-Bădescu au dat trei romane despre care cred că se va vorbi mult timp de acum: interesant mi se pare faptul că cele trei demersuri românești sînt total diferite, atît ca tip de discurs, cît și ca weltanschauung... De asemenea, romanul lui Petru Cimpoeșu a constituit o mică „lovitură”: un autor care nu vrea, în rîndul capului, să renunțe la joc. O altă mișcare ce face din 2006 un an demn de reținut este debutul așteptat a doi croniciari literari: Costi Rogozanu și Luminița Marcu. E un semn serios pentru cei din linia a doua de vîrstă că ni se apropie sorocul...

Poezia, veșnic tînără; proza – în curs de maturizare

Nu vreau să ofer aici un inventar de „titluri ale anului”, deși cam despre asta e vorba. Despre o tendință nouă în scrisul românesc nu știu dacă se poate vorbi.

Doris Mironescu

Cert e că anul ăsta au reînțeles să devină vizibile cărțile de poezie, condamnate multă vreme la un statut de cvasiconfidențialitate de binecunoscută tiranie a tirajelor mici și de absența promovării.

Chestiunea promovării s-a rezolvat, parțial, datorită profesionalizării Editurii Cartea Românească. Tirajele care obișnuiau să „îngroape” o carte capătă și ele binemeritate corecții, vezi astfel reeditările din colecția „ediția a doua” de la Vinea, împlinite anul acesta printr-o așteptată (re)apariție: *Jucăria mortului* de Constantin Acosmei. De curînd s-a resorbit șocul relansării colecției de poezie contemporană a Cărții Românești (Dan Sociu a primit premiul USR în primăvară), iar remarcabilele debuturi din 2005 la Vinea ale unor T.S. Khasis, Andra Rotaru, Oana Cătălina Ninu au fost recenzate, discutate și amplu premiate tot anul acesta. Constat, totodată, că „evenimentele” în zona poeziei românești sînt date mai cu seamă de apa-

rițile tinerilor care, precedați adesea de aura cometei, poposesc din *underground* în colecțiile marilor edituri. De aceea, consider notabile în primul rînd volumele lui Radu Vancu, *Biographia litteraria*, și Șerban Axinte, *Lumea ți-a ieșit așa cum ai vrut*, Livia Roșca, debutantă prin *Ruj pe icoane*, și Vasile Leac cu *Dicționar de vise*. Dintre aparițiile „cu blazon”, observ cartea Simonei Popescu *Lucrări în verde*, un vehement manifest pro domo al poetei, sau *Dialecta* lui Octavian Soviany, cuprinzînd subtile poeme erotice.

O nouă tînerețe cunosc autori afirmați după '90

Și în proză tot zona literaturii „tînere” continuă să fie cea mai interesantă, în condițiile în care „bătrîni” par să se fi retras sau nu reușesc decît o nesemnificativă autopastășă (vezi, de pildă, ultima apariție semnată de Eugen Uri-caru). Astfel, cărți notabile au publicat Răzvan Rădulescu, *Teodosie cel Mic*, și Ion Manolescu, *Derapaj*. Tot de la Polirom, cărțile semnate de Doina Ruști, Filip & Matei Florian, Tudor Lavric, Ana Maria Sandu trebuie menționate, toți autori maturi stilistic, chiar și debuturile. Între aparițiile cu prestigiu, Petru Cimpoeșu cu un nou roman la Editura Humanitas, *Christina Domestica și vîntorii de suflete* și, la editura editură, Nicolae Strămbeanu, excelentul debutant de anul trecut, cu *Scrisoarea pe care nu o vei citi niciodată*. O nouă tînerețe cunosc autori

afirmați după 1990, precum Radu Aldulescu, care figurează anul acesta cu două reeditări, *Amantul Colivăreșii* la Cartea Românească și *Prorocul Ierusalimului* la Corint, și o carte nouă, *Mirri nemuririi*, tot la Cartea Românească, după cum prolificul Dan Stanca a mai bifat două romane noi acest an, *Morminte străvezii* (Corint) și *Mut* (Cartea Românească).

În critică, dețin caimacul Dan C. Mihăilescu, cu volumul doi al *Literaturii române în postceausism*, și Matei Călinescu, cu *Eugene Ionesco: Teme identitare și existențiale*, la Junimea din Iași. *Hors concours*, sinteza de teorie literară a lui Paul Cornea, *Interpretare și raționalitate*. În fine, tot aici, debuturile așteptate ale Luminiței Marcu și C. Rogozanu și cărți de cronici sau eseuri semnate de alți autori tineri precum Daniel Cristea-Enache, Antonio Patraș, Cristina Chevereșan etc.

În zona eseisticii aș menționa două cărți, fiecare semnificativ prin asumarea unui gen aparte. Nu sînt eseuri publicistice, deși se publică prin jurnale, ci o formă particulară de jurnalism, cuprinzînd implicare afectivă, risipă de inteligență, participare etică. *Porunca lui rabbi Akiba* de Valeriu Gherghel este o savuroasă scriere despre plăcerea cititului. Și o ultimă veste bună: O. Nimigean și-a publicat în sfîrșit, la Editura Vremea, excelenta publicistică literară și de atitudine din '90 pînă azi, sub titlul *Inertții de tranziție, altruism și bahlviuni literare*. Nu doar „bahlviuni”, în nici un caz „inertții”. De citit neapărat!

SEMNAL

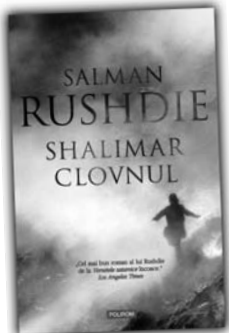
Graham Swift, *Lumina zilei*, traducere din limba engleză de Luana Schidu, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 448 de pagini, 28.95 RON

Lumina zilei (2003) are aparența unui roman polițist, al cărui pretext este o crimă pasională. Misterul ce urmează a fi dezlegat nu privește însă autorul crimei, ci împrejurările care l-au împins să comită acest gest disperat. Povestea durează din spatele asasinatului este relatată din perspectiva anchetatorului, George Webb, detectiv particular și fost polițist. Amănuntele crimei sînt dezvăluite treptat, suprapunîndu-se cu episoade dispartate din trecutul acestuia – printre altele, sfîrșitul carierei sale de polițist în urma unui caz nefelic, cu implicații familiale majore. Pendularea între trecut și prezent aduce la lumina zilei drame și secrete fascinante, ce se întrepătrund într-un montaj narativ complex. Reflecțiile și întrebările personajului aruncă o nouă lumină asupra întâmplărilor mărunte ale vieții. Cine este cel urmărit și cine este urmăritorul? Cînd trebuie să renunțăm la statutul nostru de observatori pentru a ne implica în acțiunile celor din jur?

P.G. Wodehouse, *Bucuria matinală*, traducere din limba engleză și note de Carmen Toader, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 360 de pagini, 25.95 RON

Bucuria matinală (1946) face parte din seria romanelor cu valetul Jeeves și îl aruncă pe stăpînul acestuia, Bertie Wooster, într-o serie de încercături tragicomice tipice pentru faimosul cuplu. Împotriva voinței lui, tînărul stăpîn este silit să meargă în Steeple Bumpleigh, pe domeniul înfricoșătorului său unchi prin alianță, lordul Worplesdon, și al nu mai puțin înspăimîntătoarei mătuși Agatha. Deși face tot posibilul să evite orice încercătură, Bertie, în mîrminia sa, decide să-și ajute doi prieteni – scriitorul Boko și tînăra Nobby – să smulgă de la tutorele fetei și unchiul său, lordul Worplesdon, consimțămîntul pentru căsătoria celor doi. Din păcate, intră în conflict cu unchiul cel tîfnos – pe care vrea să-l ajute la încheierea unei afaceri – se logodește fără voie cu logodnica unui prieten (și fostă logodnică a lui Insuși), e amenințat cu o nunta iminentă și riscă să intre la închisoare.

Un an plin de particularități

Am de raportat un bilanț extrem de personal. Nici măcar să nu vă așteptați să găsiți o listă clară de autori care ar trebui urmăriți pentru că îmi declar din start o apropiere extrem de subiectivă de librării.

C. Rogozanu

Am avut de-a face în ultima perioadă și cu particularitățile veșnice ale peisajului cultural românesc (premiile acordate aproape complet aiurea, din prietenie sau din incompetență, autori promovați agresiv de diverse grupuri mai interesate de ele însele decît de public), dar și cu particularități oarecum neprevăzute. O să insist asupra acestora din urmă.

Mai întîi prietenii. Au apărut două cărți speciale, *Mansarda cu portocale* a Luminiței Marcu și *Fata din casa vagon* a Anei Maria Sandu, speciale pentru că nu le pot judeca public, autorii fiindu-mi prea apropiați. Nu-mi place să mă joc de-a obiectivitatea în astfel de cazuri. Nici nu sînt avid de neutralitate, dar nici nu am chef de jocuri extrem de subiective în care să-mi echivalez prietenia cu Kristeve sau Yourcenare sau mai știu cu cine – se prierce alții mai bine la asta. Eu doar anunț că aceste cărți cel puțin „speciale pentru mine” sînt în librării.

Urmează categoria celor pe care i-am admirat discret, de la distanță. Ion Manolescu a publicat *Derapaj*, o poveste bine controlată cu personaje memorabile, cu o forță teribilă de inventar a epocii „sfîrșit de ani '80 plus tranziție”. Receptarea nu i-a fost întotdeauna favorabilă pînă acum, din motive ușor de explicat (laudele în cor sînt

rezervate unor autori mediocri, precum inexplicabilul succes de critică al Florinei Ilis, anul trecut), dar avem de-a face cu un cîștig sigur în conturarea unei atitudini prozastice perfect compatibile cu anul 2006: tranzitivitate, ironie fină, povește, atitudine. În aceeași linie a tranzitivității și scriiturii fără cusur intră și *Teodosie cel Mic* al lui Răzvan Rădulescu (obiectele în ce privește acest text le voi păstra pentru o eventuală recenzie de mai mari dimensiuni, dar calitatea superioară a lecturii este incontestabilă).

Conflictele lumii intelectuale s-au desfășurat în surdină

Am observat de asemenea consolidarea unor voci critice autentice în paginile revistelor culturale. Aș aminti de Mihai Iovănel, un critic tînăr care încearcă să-și confirme un stil relaxat (și discret susținut de lecturi solide) de recenzent și reușește de multe ori – inexplicabilă e prezența sa într-o revistă precum „Cultura”, plină de dinozauri de toate mărimile și culorile; nu judec aici opțiunile publicistice, ci doar cîteva dintre textele sale amuzante și utile. Alte nume de critici, gata să înlocuiască garda recenzenților prăfuiți și „încă tineri”, nu mai pomenesc aici, însă îi veți găsi și în „Alitudini”, și în „Observator Cultural”, și

în „Bucureștiul cultural”, reviste cu pagini de citit și de recitit despre evoluția literaturii de azi.

Un fapt care nu putea lipsi din bilanț: imuierea polemicilor și dezbaterilor culturale. În afară de cîteva răbufniri, conflictele lumii intelectuale s-au desfășurat în surdina. Or, e evident, din punctul meu de vedere, că falile s-au înmulțit și s-au adîncit. Din textele tinerilor am extras o evidență fascinantă (venită fie din snobism, fie din lecturile atente) pentru zone ideologice care nu mai au de-a face cu atmosfera de salon literar de provincie incurajată de marii intelectuali ai neamului: a apărut credința în forța socială a textului, în lizibilitatea lui, în puterea lui sacră de „entertainment” care nu poate exclude din start valoarea estetică, în forța culturii populare, în lectura susținută „la zi” din literatura străină etc. De asemenea, în ciuda eforturilor de „cosmopolitism” discret făcute de unele grupuri din zona Buzura & Simion, rămîne evidentă școala extrem conservatoare a intelectualului de decor în zona ideologică – o mulțime de nume se situează parcă în așteptarea revenirii unei forțe politice care să-i repositioneze în funcții. Nici măcar venirea lui Nicolae Manolescu la conducerea Uniunii Scriitorilor nu înseamnă altceva decît o reconciliere temporară și oarecum silită a unor forțe intelectuale contradictorii. O situație oarecum plictisitoare. Aștept în continuare pozițiile scriitorilor și intelectualilor în debateri actuale. Aștept atitudini riscante și oneste. Ne vedem în 2007!

Trei autori tineri-maturi confirmă cele mai optimiste așteptări

Luminița Marcu

Anul editorial se confundă de obicei cu toamna editorială, deși e nedrept față de aparițiile din prima jumătate a anului. Așa că, scriind noi despre acest subiect în zi de decembrie, nu putem să nu amintim aparițiile cu totul spectaculoase de la recent încheiatul tîrg de carte.

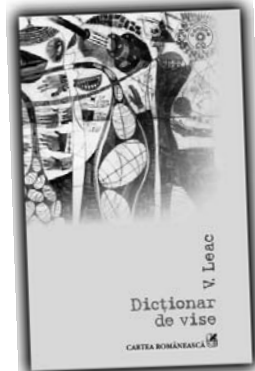
Așa că: anul editorial înseamnă pentru mine apariția a cel puțin trei titluri importante în zona prozei contemporane: *Derapaj* de Ion Manolescu, *Fata din casa vagon* de Ana Maria Sandu și *Teodosie cel Mic* de Răzvan Rădulescu. Cred că, odată cu aceste trei apariții, cel care se îndoiu de calitatea acestui fenomen au ocazia să se mai gîndească un pic înainte de a emite sentințe despre literatura tînără. Sînt trei autori tineri-maturi care confirmă cele mai optimiste așteptări și a căror scriitură are o calitate greu de contestat într-o receptare onestă, firește.

În afară de aceste trei titluri lansate la tîrg, aș mai aminti, firește, alte cîteva nume de scriitori tineri care au avut apariții interesante în 2006: Maria Manolescu, Cezar-Paul Bădescu, Doina Ruști, prima fiind o debutantă cu mare potențial, al doilea, un scriitor deja cunoscut, iar ultima, o scriitoare cu multiple fațete. *Zogru* este un roman extrem de interesant, cu o poveste vampiric-originală, care ar putea fi chiar un succes în străinătate.

Cred că o altă apariție importantă, despre care nu s-a vorbit suficient, este *Jurnalul portughez* al lui Mircea Eliade, o carte tulburătoare din care se conturează un Eliade diferit de cel pe care îl știm, iar jurnalul în sine are o scriitură de un autentic aproape neverosimil pe alocuri.

O altă carte faimoasă, pe care o cîtesc în acest moment, este *Shalimar clovnul* a la fel de faimosului Salman Rushdie. Îi admir pe scriitorii mari contemporani care știu să se adapteze, rapid și negustorește, ceea ce nu e întotdeauna ceva condamnable, temelor fierbinți ale lumii contemporane. Rushdie știe să scrie magistral, iar pe cititorul de acum îl interesează tot ce ține de coliziunea dintre lumea europeană și cea arabă. Iată o ecuație editorială reușită și reciproc avantajoasă.

Aș mai menționa, tot la evenimentele editoriale ale anului 2006, spectaculoasa ediție Borges, spectaculoasă ca dimensiuni, ca obiect și ca traducere.

SEMNAL

Jon Fasman, *Biblioteca geografului*, traducere din limba engleză și note de Mircea Pricăjan, colecția „Thriller”, Editura Polirom, 472 de pagini, 33,95 RON

Biblioteca geografului, romanul de debut al lui Jon Fasman, este un thriller intelectual ce a apărut în iunie 2006 și pe care publicul l-a primit cu entuziasm, iar critica literară îl descrie drept „absolut irezistibil: o combinație de Dan Brown și Donna Tartt”. Însărcinat cu investigarea morții misterioase a unui profesor universitar foarte retras, reporterul Paul Tomm descoperă firele unei intrigi care coboară în timp pînă în secolul al XII-lea, cînd un set de instrumente de alchimie extrem de prețioase a fost furat din biblioteca geografului arab al curții siciliene. Risipite ulterior prin întreaga Europă și trecute din mîină în mîină timp de aproape un mileniu, ele pot servi, se pare, unor scopuri mult mai importante și mai primejdioase decît inofensivei transformări a plumbului în aur.

„Una dintre cele mai inteligente și mai provocatoare cărți din ultimii ani.” („Kirkus Reviews”)

Kenneth N. Waltz, *Teoria politicii internaționale*, traducere de Nicoleta Mihailescu. Studiu introductiv de Lucian-Dumitru Dirdală, colecția „Collegium. Relații internaționale”, Editura Polirom, 328 pagini, 28,95 RON

Examinarea teoriilor referitoare la politica internațională, elaborarea unei noi teorii care să depășească limitările celor anterioare și analiza aplicațiilor teoriei astfel construite reprezintă principalele obiective ale lucrării lui Kenneth N. Waltz. Prin viziunea sa „neorealista”, autorul se desparte de „realismul clasic” și fundamentează o abordare științifică, inspirată din teoria economică neoclasică și centrată pe importanța structurii sistemului internațional ca factor explicativ. Publicat pentru prima dată în 1979, volumul continuă să se afle în centrul dezbaterilor din domeniul relațiilor internaționale, constituind un reper major pentru profesorii și studenții de la facultățile de profil și, în același timp, un instrument indispensabil pentru oricine vrea să înțeleagă fenomenul politic internațional.

SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȚI

MART

MART e muzeul de artă din Timișoara, cum cred c-ați ghicit din fotografia-invitație-afiș de alături. De ce ar trebui să între el în rubricuța cu secret? Pentru că e între cele mai mari bucurii (dintr-un șir lung, lung) trăite de mine în 2006. Palatul baroc, o splendoare de clădire din Piața Unirii, în zidurile căreia, din pod până-n subsol, e îngropat poate cel mai mare roman nescris al orașului, a ajuns, după 30 de ani de așteptare, muzeu de artă. În 1977, valoroasa colecție de gravuri, tablouri și obiecte a Muzeului Banatului a fost aruncată peste noapte în depozite și aproape uitată acolo. Iar elegantul locaș ce le adăpostea a devenit vilă de protocol. În 30 decembrie 1989,

am intrat împreună cu un grup de ziaristi în vilaceaușescu. Și ce-am văzut? O opulență mitocă-nească, un kitsch greșos.

Acum, după trei decenii, se face dreptate artei izgonite. Mult i-a trebuit Palatului să se restaureze. Ani și ani, să-și readune în peste 60 de săli colecțiile. Impresionanta donație de artă universală a întemeietorului Ormós Zsigmond și cea a lui Corneliu Baba, plus lucrările de artă contemporană și artă decorativă. În acest moment, peste 300. Iar faptul că Marcel Tolcea, poetul și colegul nostru cel atît de smart, e directorul MART îmi sporește bucuria. Ia citiți ce scrie el: „În spațiul simbolic al așteptării, MART e o reîntoarcere acasă”. Și ne invită să intrăm. S-ar zice că mai bine după 30 de ani decît niciodată, însă cu o singură condiție: să-i apucăm. Deci la mulți ani.

Democrația după Drăculea

„Alagna n-a cîntat rău, dar unde poți găsi astăzi un tenor bun pentru rolul lui Radames?” – îmi scria interogativ-dubitativ, după spectacolul care a deschis stagiunea la Scala, un prieten italian nelipsit de ani de zile de la spectacolele celebrei opere. Anul muzical se încheie cu un scandal de proporții, care ține deja scena de trei săptămîni. Tenorul Roberto Alagna, huiduit și fluierat de un grup de *loggionisti*, a abandonat opera și meciul, pur și simplu, după ce a intonat aria *Celeste Aida*.

Noul site musicaviva.ro le-a oferit celor interesați de subiect adresele web ale catorva zeci de reacții din presa internațională la gestul neobișnuit, de afront pentru publicul milanez, al lui Alagna.

Un tenor popular și în lumea operii române, grație cuplului pe care îl formează pe scenă și în viața privată cu soprana Angela Gheorghiu. Dacă pentru ieșirile ei împotriva ziarștilor britanici, din timp în timp, aceștia au poreclit-o, alintînd-o ironic, „Draculea”, Alagna ar putea fi acum botezat și el Drăculea. Ceea ce s-a întimplat merită însă explicații. Fiindcă în sistemul democratic al operii, așa cum o arată colecții întregi de interjecții și vociferări împotriva unor cîntăreți, înregistrate pe disc, un solist nu se luptă cu opera în sine, nu are dreptul să oprească trenul în mers, fiindcă s-a supărat pe călători.

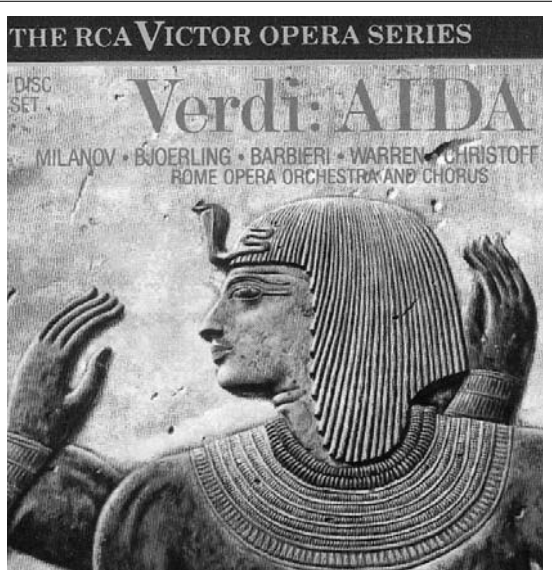
Pentru cei care nu știu, cum o explică Philip Gosset în *Divas and Scholars**, o exegeză excelentă recent apărută a interpretării operii italiene, așa-numiții *loggionisti* sînt melomanii care ocupă locurile de la galeria cea mai de sus a operii italiene, *loggione*, adevărații „cunoscători”, iubitori de operă. A cîștiga aprobarea lor este considerat absolut necesar pentru succesul unui solist în Italia. În plus, se spune, este vorba de o categorie dintre cele mai conservatoare a publicului de operă, care se opune, vociferînd, la orice modificare stilistică sau textuală a muzicii pe care o cunosc prea bine. Unul din ultimele scandaluri inventariate de la Scala s-a petrecut în anul 2000, cînd tenorul Salvatore Licitra nu a reușit să cînte un do de sus în *Trubadurul*, din *loggione* auzindu-se strigăte: „Rușine, rușine”.

Mărturiile strîmbe de diverși ziarști sugerează că Roberto Alagna a păcătuit prin... trufie. E adevărat că tenorul avea de ce să fie nemulțumit, fiindcă toate cronicile italiene s-au concentrat pe punerea în scenă a lui Franco Zeffirelli,

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY, Radio Europa Liberă, Praga

O Aida pe disc pentru a-l uita pe Alagna, cu Jussi Bjoerling și Zinka Milanov, sub bagheta lui Ionel Perlea

fără exces de laude pentru cei doi principali soliști, Violeta Urmana și Alagna. Mai mult, întrebat ce semnificație ar da unor vociferări din sală, Alagna a declarat că ar considera că publicul „nu îl merită”. Alagna, plătit pentru fiecare spectacol cu circa 13 mii de dolari, după propria declarație, plus restul de beneficii anexe, a recoltat ceea ce a semănat.

Tenorul nu s-a grăbit să dea semne de prezență pentru al doilea spectacol, făcîndu-l pe Stéphane Lissner, intențentul operii, să-i cheme de acasă dublura, pe simpaticul Antonello Palombi. Acesta a ieșit în scenă în blugiși, imediat după refuzul lui Alagna de a mai cînta, și a primit ovaii la sfîrșitul operii.

Nici Alagna, nici Angela Gheorghiu, care tocmai a anunțat că se retrage din

producția de anul viitor cu *Don Carlos* de la Covent Garden, nu sînt la primul lor diferend cu marile opere ale lumii. Alagna, după propriile declarații, se consideră „un perfecționist filosof”, dar mă îndoiesc că reflecțiile lui sînt mai mult decît o pledoarie *pro domo*. Fiindcă, după el, „Aida este o operă intimistă și fără discuție este greșit să fie întotdeauna un privilegiat calibrul vocal în raport cu calitatea interpretării”. Radames ar fi un „personaj subtil”, iar „faimoasa *Celeste Aida* este o arie pe care și-o cîntă lui însuși, nu o arie de paradă”. În același interviu pe care îl dădea vara trecută revistei „Diapason”, Alagna atinge în treacăt foarte critic dirijorii de operă care „au pierdut această cultură a acompaniamentului, această artă de a face din orchestră o casetă de bijuterii în care să fie pus în valoare interpretul”. În ce-l privește, anunța el, va persista „în intenția de a retinui tradiția tenorului liric, aceea a lui [Beniamino] Gigli, [Georges] Thill, [Helge] Rosvaenge, cărora nu li se limita a priori repertoriul”.

Cît de departe e Roberto Alagna de Gigli nu e greu de întrevăzut ascultînd un simplu disc, dar dacă ar privi mai aproape de el i-ar putea vedea bine pe cei care, cu modestie, pentru a nu mai vorbi de calități vocale, îi iau treptat locul, un Rolando Villazon sau un Juan Diego Florez.

* Philip Gosset, *Divas and Scholars. Performing Italian Opera*, The University of Chicago Press, Chicago, Londra, 2006

» Nici Alagna, nici Angela Gheorghiu, care tocmai a anunțat că se retrage din producția de anul viitor cu *Don Carlos* de la Covent Garden, nu sînt la primul lor diferend cu marile opere ale lumii. Alagna, după propriile declarații, se consideră „un perfecționist filosof”, dar mă îndoiesc că reflecțiile lui sînt mai mult decît o pledoarie *pro domo*.

Kitschiurile de Crăciun, dar mai ales filmele cele mai faine din 2006

We'll call it Christmas when the adverts begin/ Îi zicem Crăciun când încep reclamele, cântă Damien Rice pe noul său album, *9 Crimes*. E o crimă că nu mă entuziasmează Crăciunul 2006? Cel mult îmi dă, așa, senzația că ar trebui să-mi împodobesc umorile cu un kitsch simpatic, de vacanță „pensionărească”:

Iulia Blaga

► *You've Got Mail*, văzut cu toate elementele vitale la o aruncătură de deget: pătura, pisica, semințele, țigările, ciocolata. (Mă bucur că au pus beculețe în oraș. Se aprind ele toate odată?). Documentarele de război de pe Discovery Civilization, care din pricina memoriei mi se par tot altele. Căci agresivitatea trebuie arsă, iar sfârșitul anului, se știe, e un compost de nemulțumiri, regrete, plictiseli tasate.

► Sau mai bine ar merge un kitsch de cursă lungă, *Barbierul din Siberia*, cu amplitudine largă, dens precum ceaiul fierbinte cu miere băut în iarna vrajbei noastre, telenovela cu aromă de carte – nu, îmi place, mi se face dor de el ca de o persoană.

► Sau ceva mai ușor: *Love Actually* care începe, deconectant, cu o înmormintare, dar continuă cu mai multe love-story-uri. Crăciunul fiind pentru personaje declanșatorul, provocarea, scuza sau alibiul.

► Fiindcă avem un număr recapitulativ, o să fac mai ales o listuță cu filmele care au rulat anul ăsta la noi și pe care mi-a făcut plăcere să le văd, și am să vă scutesc și de colindul de tăiat venele *Silent Night*, tot în interpretarea inegalabilului Damien Rice. Deci tragem linie și adunăm scorul cu motivele.

Fără nici un fel de ordine, doar cea a numărului de spectatori:

► *Epoca de gheață 2: Dezghețul/ Ice Age 2: The Meltdown* de Carlos Saldanha – pentru că „euforia dezastrului” și iubirea sint de nedespărțit. (Am văzut recent documentarul *An Inconvenient Truth*, cu Al Gore „în rolul principal”, și să știți că au un miez comun.)

► *Miami Vice* – pentru modelul cu care e tricotat, pentru textura lui poroasă, metalică, definitivă deja pentru stilul lui Michael Mann.

► *Garfield 2* – ei, na, cum de ce?

► *Omul din interior/ Inside Man* de Spike Lee – pentru precizia regiei, pentru ritmul lui de ceasornic, pentru Clive Owen, dar și pentru reverența făcută lui *Dog Day Afternoon*.

► *Crash, Povestiri din LA/ Crash* de Paul Haggis –

pentru scriitura lui minuțioasă și mai ales pentru felul în care demonstrează, prin scriitură, că tot ce facem modifică destinul celorlalți.

► *A fost sau n-a fost?* de Corneliu Porumboiu – pentru umorul lui deștept și trist, pentru (auto)ironia lui blîndă și înțelegătoare față de „românașii noștri”, dar și pentru percepția înțeleaptă a mersului istoriei.

► *Syriana* de Stephen Gaghan – pentru judecata lui masculină asupra realității, pentru densitatea documentării, pentru seriozitatea abordării cinematografului politic așa cum se făcea el în anii '70, de ce nu, și pentru George Clooney.

► *Volver* – pentru că femeile sînt la Pedro Almodóvar deja un regn, pentru că isterice, fantomatice, criminale, violente, muribunde sau deja/ fals moarte, ele alcătuiesc umăr în umăr patul ăla de frunze care îngrășă pămîntul.

► *Doamna din apă/ Lady in the Water* de M. Night Shyamalan – pentru că în spatele basmului kitschios se află o lume pe care majoritatea și-o refuză.

► *Zborul United 93/ United 93* de Paul Greengrass – pentru că nu văd alt film „artistic” despre atacurile teroriste de la 11 Septembrie care să poată fi realizat într-o manieră mai onestă și mai cutremurătoare. Nici măcar o sprinceană ridicată spre spectator.

► *Flori frînte/ Broken Flowers* de Jim Jarmusch – pentru grația cu care vorbește despre ratate.

► *Dovada/ Proof* de John Madden – pentru că tratează și pentru cum tratează inteligent, elaborat într-un scena-

riu care stă ca lingurița în cafeaua cu prea mult zahăr, tema încrederii. Unde se duce cînd se duce? Scriam tot aici.

► *Hirtia va fi albastră* de Radu Muntean – pentru că e cel mai onest, mai firesc și mai adevărat film despre decembrie '89 de pînă acum.

► *Marele alb/ The Big White* de Mark Mylod – pentru că, deși e din afara sistemului, nu-și face un titlu de glorie și evită grațios marotele filmului independent; pentru interpretările actoricești de rezistență; pentru înțelegerea naturii umane.

► *Ascuns/ Caché* de Michael Haneke – pentru cum recontextualizează rolul aparatului de filmat, făcînd din el un actor și chestionîndu-i poziția.

► *Și inima mi se opri în loc/ De battre mon cœur c'est arrêté* de Jacques Audiard – pentru că în exterior un noir urban, rău, iar pe dinăuntru un film delicat despre un om care descoperă la timp pedalele salvării.

► *Luni dimineață/ Lundi matin* de Otar Iosseliani – pentru că nu vorbește despre mare lucru, dar vorbește despre mari lucruri; pentru ușurătatea lui gravă.

► *Drumul spre Guantanamo/ The Road to Guantanamo* de Michael Winterbottom și Mat Whitecross – pentru mesajul lui politic, dar și pentru cum inoavează în cîmpul alunecos al docu-ficțiunii.

► *Marie-Antoinette* de Sofia Coppola – pentru că e aproape de nepovestit, pentru că e plin de substanță volatilă, pentru că e unul dintre cele mai originale filme ale anului.

Sub ochii tăi

De fiecare dată cînd mi se cere un bilanț teatral intru în vrie, pentru că îmi dau seama că trebuie să fac o sinteză. Ce să dinamizezi mai întîi dintr-un teatru care își semnează în fiecare săptămînă condamnarea la moarte? Dintr-un teatru care produce în cea mai mare măsură avortoni, spectacole de o flagrantă inutilitate?

Inimi cicatrizate, regia Radu Afrim

Mihaela Michailov

Anul teatral 2006 seamănă cu o prună fleșcăită. Sînt atît de puține spectacolele care merită, cu adevărat, o dezbatere, în-cît mostrele de ineptie cu bugete enorme înghit tot. Teatrele-stupuri mizează în cea mai mare parte pe regizorii cu nume, pe miera cu certificat de garan-

» **Alegerea unui text nu are aproape nici o motivație de parcurs estetic (nu înțelegi de ce un regizor a optat pentru o piesă, și nu pentru alta), iar asumarea lui devine și ea întîmplătoare. Din acest aleatoriu, teatrul românesc iese cu greu. Și nici nu prea are cum să iasă atît timp cît prea puțini oameni își pun întrebări atunci cînd se apucă de un spectacol.**

ție, pentru că e mult mai riscant să-ți asumi debutanți și să investești în ei. Singurul teatru din București preocupat să dea o direcție celei de-a doua săli este Teatrul Mic, care a focalizat sala de la Foarte Mic pe montarea unor texte contemporane. Dacă există un manifest pe care spectacolul românesc ar trebui să-l susțină, atunci e vorba de propunerea unui teatru *dezintoxicat*, un teatru *cură de realitate contemporană*, care să iasă din cercul vicios al dictaturii metaforizării continue. Un teatru care să nu facă abstracție de ce și unde trăiește, care să nu-și fenteze timpul. *Derapajele și dopajele* au cel mai mare grad de emergență în spectacolele românești. *Derapaje* de la spațiul nostru cronologic și dopaje cu artificii, cu soluții superficiale de compromis. Actorul român – există desigur și excepții (actorii din *Discipolii*, regizat de Tompa Găbor la Teatrul Maghiar de Stat din Cluj, din *joi.mega Joy* – Teatrul Odeon și *Inimi cicatrizate* – Teatrul Național Constanța, Compania Ovidius din Constanța, regizate de Radu Afrim, din *Vremea dragostei*, *vremea morții* – Teatrul Național „Radu Stanca”, Sibiu, regia Radu Alexandru Nica) – își folosește prea puțin corpul și joacă doar cu cuvîntul. De unde și revolta penibilă și defazată împotriva limbajului dur pe scenă. Interpretarea se bazează în cea mai mare parte pe sensul replicii, nu pe toate straturile dramatice din spectacol. Mai grav

decît atît, alegerea unui text nu are aproape nici o motivație de parcurs estetic (nu înțelegi de ce un regizor a optat pentru o piesă, și nu pentru alta), iar asumarea lui devine și ea întîmplătoare. Din acest aleatoriu, teatrul românesc iese cu greu. Și nici nu prea are cum să iasă atît timp cît prea puțini oameni își pun întrebări atunci cînd se apucă de un spectacol. Pînă la urmă, și festivalurile nu fac altceva decît să aducă în prim-plan inerția evidentă.

Vremea dragostei... funcționează organic la toate nivelurile

Într-un top personal al anului 2006, plasez pe primul loc *Inimi cicatrizate* de Max Blecher, pentru bombele din corpurile jupuite de boală, pe care Afrim reușește să le facă să explodeze sub ochii noștri. Ce sînt, de fapt, aceste bombe? Tensiunile erotice mocnite. *Inimi cicatrizate* e spectacolul pasiunii din corpuri care își tasează boala. Radu Afrim corporealizează excelent fragilitatea unor invalizi senzuali care își rup ghipsul ca să se atingă, care sînt în stare să țîșnească prin el ca printr-un parbriz. Ghipsul e al doilea corp. Corp permanent sau temporar care nu-și inhibă nici o clipă purtătorii. Dimpotrivă, îi provoacă să-și expulzeze amorțeaua. Boala creează un cod comun de supraviețuire.

Fotografii explicite, regia Miruna Dinu

În comunitatea condamnaților la orizontală (tuberculoza osoasă învește trupurile într-o carcasă care doare pe dinăuntru mai mult decît pe dinafara), nevoia de a iubi și de a fi iubit calcă în picioare nepuțința. Afrim transformă sanatoriul într-un timp vizual pasional. Ghipsurile se freacă unul de altul, atingerile sînt convulsive, picioarele trepidează ca niște arcuri, iar clipa dinaintea morții e un halucinant hohot de rîs. Erotismul are o „carne dramatică” atît de fierbinte, încît sfîrșimă orice handi-cap. E interzis să nu poți atunci cînd singura șansă e să nu ai limite. În spectacolul regizat de Afrim, ghipsul, pielea și patul compun o unică instalație corporală.

Partea a treia din *Vremea dragostei*, *vremea morții* de Fritz Kater, regizat de Nica, e și ea o instalație de trupuri aliene. Zorii apocalipsei mijesc, corpurile obolesc, vitalitatea se epuizează ca o bucată de carne îmbătrînită. *Vremea dragostei* e construit pe principiul diseminării unei viziuni corale, principiu folosit de Nica și în *Agamemnon*. Prima

parte din *Vremea dragostei...* e imaginea comunismului în variantă infantil retorică. Comunismul celor care, adolescenți fiind, nu percep decît partea *soft* a unui regim bătătorit *hard*. A doua parte e o istorie de familie care scanează despărțirile iminente, impuse de lipsuri comuniste autoritare. Iar a treia parte este un scenariu psihedelic în care corpurile, tînjind după o iubire dementă, se izbesc unele de altele ca niște becuri incinse. Conceptul scenografic al lui Andu Dumitrescu și coregrafia frîntă imaginată de Florin Fieroiu fac din *Vremea dragostei...* un spectacol care funcționează organic la toate nivelurile.

De Miruna Dinu, studentă în anul IV la UNATC, cu siguranță veți mai auzi. Spectacolul ei de absolență, *Fotografii explicite* de Mark Ravenhill, are o calitate esențială: decupează abil protestul unor utopiști stîngiști disciplinați de cursul firească al lumii, de noua ordine consumistă, și filtrează emoțiile însinguraților obsedați de iubire. Cine iubește moare sau fuge mîncînd pămîntul.

2006 – Anul Bienalelor

Scena de artă contemporană din România este mică. Cred că toți artorii care contează intră într-o sală de curs medie dintr-o universitate. Acest fapt este, după părerea mea, o consecință a lipsei majorității verigilor care formează „lanțul” sistemului artistic: galerii comerciale și non-profit, centre de artă, muzee, publicații și instituții de învățământ.

Matei Bejenaru

Așa cum am scris și cu alte ocazii, contextul cultural românesc este centrat pe text, artel vizuale având o poziție secundară. Situația paradoxală este că, în ciuda faptului că dezvoltările cele mai dinamice sînt în zona artei contemporane, o bună parte din resurse, de la galerii la bani publici centrali sau locali, sînt gestionate prin cadrul instituțional al Uniunii Artiștilor Plastici care, în continuare, deține un patrimoniu strategic în țară. Ce reprezintă această instituție din trecut azi? Dacă în anii '70-'80 ea a fost o pălărie mare pentru toți artiștii din acea perioadă, de la cei de propagandă pînă la cei profesioniști și decenți, după căderea comunismului, ea nu s-a reformulat, rămînd cantonată în susținerea unei arte comerciale, tributare artelor tradiționale, ori către realizarea de proiecte de artă publică de o calitate artistică îndoielnică. Există multe voci critice care spun că cei ce conduc Uniunea Artiștilor Plastici au transformat-o într-un mega SRL artistic cu ramificații către zona puterii politice.

Dorința puternică de depășire a izolării

În opinia mea, evenimentele cele mai vizibile de pe scena românească în anul 2006 au fost cele trei bienale internaționale de artă contemporană: Periferic de la Iași, ajunsă la cea de-a 7-a ediție, și mai tinerele bienale din capitală: Bucharest Biennial 2 și Bienala Tinerilor Artiști. Situația este oarecum paradoxală:

în ciuda faptului că avem puțini artiști și foarte puțini curatori sau critici, există o puternică dorință de depășire a izolării noastre prin organizarea de evenimente internaționale care să asigure vizibilitate și interes. Dacă în cazul Periferic-ului, explicația trebuie nuanțată și prin dorința organizatorilor de a dezvolta și integra scena artistică locală într-un circuit internațional, în cazul bienalelor bucureștene, dorința de a pune Bucureștiul pe prima scenă a marilor centre de artă din lume a fost spusă explicit de organizatori. În cazul Iașului, pot spune că Periferic-ul va evolua către un eveniment de anvergură medie, cu o puternică dimensiune de experiment și cercetare a condițiilor și a modului de funcționare a artei într-un context marginal. Pe termen lung, cred că, pe acest teritoriu mic, fiecare dintre organizatori va trebui să își definească cît mai clar profilul proiectului său. Euforia descoperirii de către lumea artei a României, legată și de contextul politic al integrării noastre în Uniunea Europeană, va fi de scurtă durată. După această situație tranzitorie, vor rămîne doar inițiativele cu identitate și substanță care vor ști să facă „slalom” printre factorii conjuncturali externi, de la comenzi politice pînă la ademenitoare oferite din lumea comercială.

Consolidarea unei „upper middle class” românești

Anul 2006 a marcat o schimbare și în peisajul galeriilor de artă vizuale din țară. În București, pe lângă Galeria Nouă,

Expoziția „Procese sociale”, Bienala Periferic 7, curator Marius Babias și Angelika Nollert (Germania)

spațiu deja consacrat și cu un program internațional de evenimente, și Muzeul Național de Artă Contemporană-MNAC, au devenit tot mai prezente noi galerii comerciale, fapt care arată că a apărut o piață de artă, cu posibilitate de dezvoltare în special în București și alte orașe mari din țară. Acest fapt este legat și de consolidarea unei „upper middle class” românești, cosmopolite, care are un stil de viață occidental și care a început timid să investească și în arta contemporană. Dintre galeriile bucureștene aș menționa în special Hart Gallery și Galeria Posibilă, iar la Cluj Galeria Plan B. Galeriele Protokoll de la Cluj și Vector de la Iași au continuat și în 2006 proiectele lor de studiu al artei critice.

În plan editorial, anul pe care îl încheiem a marcat apariția unor noi re-

viste de artă contemporană. Pe lângă revista „Idea”, publicată la Cluj și consacrată internațional, au apărut revista „Vector” la Iași și revistele „Pavilion” și „Omagiu” la București. Aceași scenă mică de la noi are privilegiul de a fi prezentată de patru publicații cu profiluri diferite, dar cu ambiții și realizări profesionale. Dacă „Idea” și „Vector” sînt orientate către platforma critică, incluzînd analize și dosare teoretice, „Omagiu” este o revistă de „lifestyle vizual”, care din această toamnă își propune redefinirea profilului său, iar „Pavilion” vrea să aducă publicului românesc „numele mari” de pe scena internațională.

În finalul acestui succint bilanț, aș menționa un lucru poate nevăzut de mulți: artiștii ori criticii născuți în România, dar formați în străinătate și care au o carieră profesională de succes au dezvoltat proiecte în țară.

Marius Babias, Andrea Faciu, Andrei Sicldoi, Ștefan Constantinescu au participat sau au creat proiecte artistice în România, fapt care nu era posibil acum cîțiva ani.

Acesta ar fi și semnalul optimist pe care l-aș da, și anume faptul că scena românească este într-un proces de maturizare și profesionalizare, ceea ce asigură în sfîrșit un „plug-in” real cu lumea...

Bucharest Biennial 2, București 2006, curator Zsolt Petranyi (Ungaria)

Expoziția „De ce copiii?”, Bienala Periferic 7, curator Attila Tordai (Cluj-RO)

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași” și „Gazeta de Sud”. Suplimentul se distribuie gratuit împreună cu „Gazeta de Sud”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3. CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214111, fax: 0232/ 214111

Colegiul editorial: Cezar Avramescu, Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjuncț: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Victor Jalbă

Rubrici permanente:

Adriana Babeti, Marius Babias, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumaru, Mădălina Cocca, Radu Pavel Gheo, Casiana Ioniță, Florin Lăzărescu, Doris Mironescu, Cristi Neagoie, Ana-Maria Onisei, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu. **Carte:** Luminița Marcu, Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu. **Muzică:** Victor Eskinasy, Răzvan Țupa, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. **Teatr:** Mihaela Michaelov. **Arte vizuale:** Matei Bejenaru. **Caricatură:** Lucian Amari (Jup). **Grafică:** Ion Barbu. **TV:** Alex Savitescu

Ediția de Oltenia: Cezar Avramescu, Nicolae Coandă

Publicitate: Florin Antonie, tel. 0251/ 413100

Distribuție: S.C. Media Sud Management S.A. Craiova, tel. 0251/ 412146

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresa oricărei Agenții Rodipet din țară sau oricărui oficiu poștal. Citiitorii din străinătate se pot abona la adresa: export@rodipet.ro.

Tarif de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Tipografia de Sud

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îi aparține autorului. „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri MEDIAFAX. Manuscrisurile primite la redacție nu se înapoiază.

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA

Luiza VASILIU

Cadou

Sînt foarte furioasă pe toate doamnele și domnișoarele de prin magazine care se oferă să-ți ambaleză contra cost cadourile. În primul rînd, pentru că le ambaleză perfect, și în al doilea rînd pentru că distrug aproape jumătate din ritualul dăruirii. Și pe revistele de femei mai sînt furioasă, pentru că ne explică în ce fel putem asorta, de exemplu, hîrtia și panglica de cadou cu coperta cărții pe care o oferim. Parcă darul ar fi devenit un simplu obiect de schimb printre atîtea altele (există site-uri unde îți poți pune la bătaie cadoul pe care l-ai primit și nu-ți place sau îl ai de două ori, pentru alt cadou nedorit al altcuiva), parcă regulile de *haute couture* au pătruns și-n viața celui care dăruiește, parcă alesul cadourilor a devenit o pacoste de care nu mai știm cum să scăpăm. Vai, dar ce-mi mai place să mă lamentez, chiar și cînd Crăciunul e atît de aproape. Să încerc să fac totuși cîteva observații necesare asupra chestiunii în cauză: 1. trebuie neapărat să scriu aici, ca să fiu sigură că vede toată lumea (și mai ales pentru că știu că nu se poate acum să primesc așa ceva), ce cadou vreau eu de Crăciun – o pisică și o mașină de cafea mare și foarte performantă, la care să pot face și ceai; 2. mă tot întreb, de cînd am auzit știrea, ce cadou i-aș face eu lui Fernand N., bărbatul care n-a mai ieșit de 50 de ani dintr-un spital din Nancy, în care a fost internat de pe vremea cînd avea 5 ani și se îmbolnăvise de poliomielită (cred că știu: o lampă cu bule de gaz și lumină portocalie, cum are fata din *Hable con ella*, pentru că și ea a stat mult în spital).

Să faci un cadou înseamnă să-ți pui la încercare imaginația, cred că de asta a devenit un lucru înfricoșător pentru atît de multă lume. Propun un exercițiu pe care îl puteți face în noaptea de 24, încercînd din răsputeri să stați de veghe cu privirea atîntită înspre fereastră: ce cadou i-ați face scriitorului dumneavoastră preferat? Așa-i că-i greu? Asta cu siguranță vă va ține treji pînă pe 25 dimineața și veți realiza, astfel, flagrantul.

ISSN 1584-8272

9 771 584 827 000 (34) 108

Odată, un cuplu

Ea își întinse gîtul, lăsînd părul să-i alunece în mișcarea studiată. Numai pentru ochii lui, respirația abia șoptită răspîndea aburi cețoși, învăluindu-i vorbele ca o aură. Cuvintele îi ieșeau – în plin frig – cu repeziciune dintre buze, dinții scrișneau magic în zîmbete rare, cochete. Și-a mutat șuvița care-i gîdila fruntea, a întins palmele mici, străvezii. Așteptînd. În vîrtej, au aflat-o mai mulți, dar nici unul n-a urmat-o.

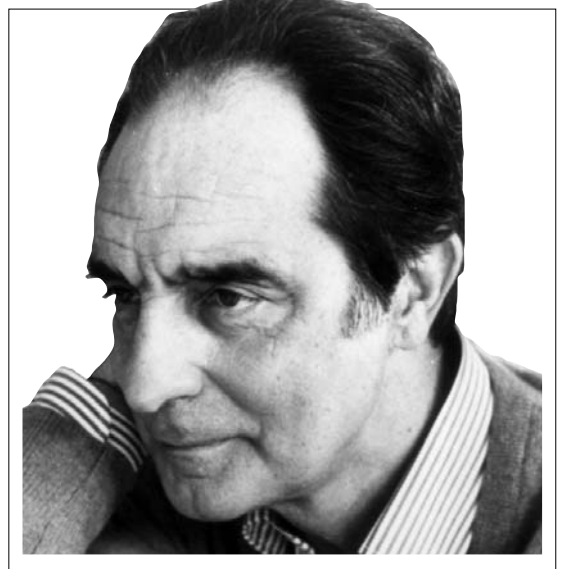
Ana-Maria Onisei

Care e esența relațiilor umane dacă nu tocmai această așteptare? Prietenia, duplicitatea, iubirea, nepăsarea, dezamăgirea se ancorează la infinit în așteptările proprii, așteptările celuilalt și aș-

teptările de la celălalt. Micile ori marle episoade ale vieții sînt răstălmăcite în funcție de esența ta, a altuia și a contextului. Iar cînd vine vorba de parcursurile amoroase, în timpul orbirii provocate de primul fior, bărbatul și femeia rămîn două esențe separate, a căror căutare înspre celălalt urmărește ritualuri tacite, diferite și „păcătoase” prin tănuirea impulsurilor. În acest vîrtej, iubirile lui Italo Calvino vin să înfățișeze frustrări dulci-amăruși și ironice ivite din alternația apropiere – îndepărtare a „celor doi”. A unui cuplu de tineri căsătoriți, a unui cititor solar și a domnișoarei apetisante de pe plajă. A soldatului cu sînge dlocotitor în vine și a văduvei veșnic îndoliate, dintr-un compartiment de tren. A iubitei aflate la sute de kilometri distanță și a călătorului inimii ei. A ta și a lui.

Cochetăria dezvăluie nemulțumirea cuceririi

Dincolo de scriitura impecabilă și dozajul erudit al lui Italo Calvino, volumul de povestiri *Iubiri dificile* aduce și acel fior de sensibilitate fără de care observației i-ar lipsi universalitatea. Secvențele denumite „aventuri” sînt – pe lîngă o îmblănire de gesturi, mișcări și

gînduri surprinse cu acuratețe și ademenitoare sub ochii cititorului – adevăratele oscilări ale ființei umane, aflate în situații de excitabilitate limită. Ceea ce pînă la un punct aduce a cochetărie va dezvălui spre final nemulțumirea cețoasă, de ambele părți, a cuceririi. El ezită (ca să nu-i fie asaltul brutal), ea așteaptă, din contră, să înceapă odată. Bărbatul își dorește să o surprindă, însă mioopia și niște ochelari care îl fac de nerecunoscut nu-i permit să fie identificat și să (o) identifice. Femeia așteaptă, temătoare, să fie salvată cu discreție din apele unei mări în care și-a pierdut costumul de baie și nu primește în schimb

decit ocheade timpe, rinjete pofcioase, ajutoare tirzii. Domnului îi face cu ochiul trupul rumen, lenevind, al vecinei de plajă, însă se teme de subjugarea privirii și simțirii de la lectură. Orice apropiere înseamnă meru un șir de alte reacții decît cele rinjite de fiecare în parte. Calvino se apleacă duios asupra emoțiilor dintre „parteneri”, plînuind cu priviri omniscente, științifice, în tensiune, momentul în care „înțelegerea” dintre aceștia va ceda. Iar revenirea nu va fi altceva decît reluarea unei cutume curtenitoare, imposibil de stăpînit, imposibil de... îndeplinit.

Zece pentru mine

Mă enervează topurile de genul „cel mai...”, „cea mai...”, bazate chipurile pe criterii valorice, pe obiectivitate, pe sondaje de opinie etc., de care – slavă Domnului! – avem parte în toate bilanșurile de sfîrșit de an. Însă luat și eu cumva de val, m-am gîndit să fac o selecție absolut subiectivă de zece cărți pe care le-aș premia astăzi fără rezerve. N-am pretenția că am citit tot ce a apărut anul acesta, că am spirit critic infailibil, că voi pomeni cele mai bune cărți ale anului, că nu voi uita pe nimeni important. Singurul

criteriu e plăcerea mea personală, de simplu cititor. Cum nu dau bani, medalii sau diplome, sper să nu stîrnesc nici un fel de resentimente. Așadar, „premiile” mele, într-o ordine aleatorie, merg către:

- » Sorin Stoica – *Jurnal* (Editura Polirom), pentru că Sorin continuă să trăiască printre noi prin jurnalul său, prin cărțile sale, indiferent dacă o parte a criticii, a juriilor, a cititorilor par să-l uite;
- » Petru Cimpoșu – *Christina domestică și Vinătorii de suflete* (Editura Humanitas), pentru că

îmi reconfirmă impresia că e un „tătic” al literaturii române contemporane;

- » Attila Bartis – *Tihna* (Editura Paralela 45), pentru că a scris un roman care m-a furnicat pînă în măduva oaselor;
- » Filip și Matei Florian – *Băiuțelii* (Editura Polirom), pentru că ambii scriu cu o bucurie molipsitoare și pentru cititor;
- » Răzvan Rădulescu – *Teodosie cel Mic* (Editura Polirom), pentru că a revenit în centrul atenției, așa cum merită cu prisosință, ca scriitor;

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

- » Luminița Marcu – *Mansarda cu portocale. Puzzle spaniol* (Editura Polirom), pentru că a debutat cu o carte „de critică” frumoasă ca un roman;
- » Ion Barbu – *Antologia poeziei românești la zid* (Editura Polirom), pentru că mi-a reamintit sensul autentic al cuvîntului „poet”;
- » Livia Cotorcea – *Avangarda rusă* (Editura Universității „Al.I. Cuza”), pentru că reprezintă, în cazul de față, criticul profesionist,

care studiază, scrie și publică discret o carte cu totul deosebită.

Reporturi din 2005:

- » Petre Barbu – *Blazare* (Editura Polirom), pentru cel mai nedreptățit roman;
  - » Alex Tocilescu – *Eu et al.* (Editura Polirom), pentru cea mai nedreptățită carte de proză scurtă.
- Sărbători fericite! Ne scriem, ne-auzim, ne vedem în Uniunea Europeană.